

GŁOS

KATOLICKI

VOIX CATHOLIQUE

Nr 34/2013 (25016) Rok LV 13.10.2013

27 kwietnia 2014 r.

Kanonizacja Jana Pawła II

13 X - Dzień Papieski

Jan Paweł II - Papież Dialogu

TYGODNIK POLSKI ZA GRANICĄ
HEBDOMADAIRE DE L'EMIGRATION POLONAISE

1,55 €

Pomnik Jana Pawła II - Góra Św. Anny (wikipedia)

Dwujęzyczny Kalendarz Głosu Katolickiego Calendrier de la Voix Catholique

POLSKA MISJA
KATOLICKA
we Francji

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

Kalendarz Głosu Katolickiego
Calendrier de la Voix Catholique

Polonia semper fidelis 2014

Polonia semper fidelis

ZAMÓW GO JUŻ TERAZ!

W Kalendarzu także jego wersja
kieszonkowa!

**Niedroga francusko-polska
firma pogrzebowa**
Tel. 02 31 85 23 66
mówimy po polsku i po francusku
josefa.bazincourt@gmx.fr

POMPES FUNEBRES POLONIA
ASSISTANCE INTERNATIONALE

**COMME EN
POLOGNE**

POLSKI SKLEP
SAMOBSŁUGOWY
RESTAURACJA
tel. 01.44.70.98.81

Parыз XVIII
9, rue Pierre Ginier
(mesto: La Fouché i Ino Plaz, de Cichy)

Spędzamy spokojnie starość
w Domu Polskiego Funduszu
Humanitarnego położonym
w dużym parku nad Loara.
DOŁĄCZ DO NAS.

24, rue de la Marine, 45740 Lailly en Val

Pasaz handlowy
Madeleine

Najlepsze
Towarzystwo w Polsce!
KAROLINA
Tel. 01 40 15 09 09

Kalendarz zamówić
można, wypełniając
poniższy kupon
i wysyłając go na
adres redakcji
„Głosu Katolickiego”*

KUPON ZAMÓWIENIA KALENDARZA

Proszę o przesłanie mi polsko-francuskiego kalendarza „Głosu Katolickiego” na 2014 rok

Ilość egzemplarzy: _____ w cenie po **4,00 €** (z przesyłką **4,50 €**). RAZEM _____ €

Imię i nazwisko: _____ Telefon: _____

Adres: _____

Dołączam czek (dla „Voix Catholique”) gotówkę

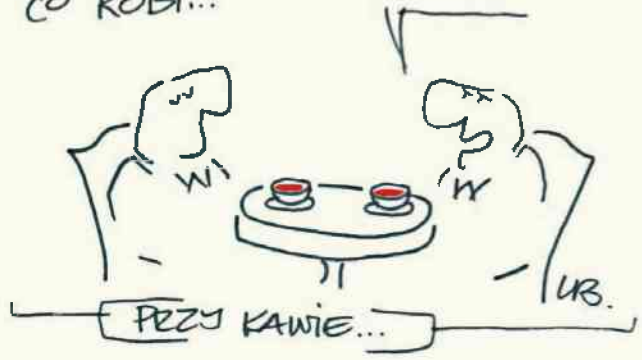
Telegram... ze świętym spojrzeniem

Jesteśmy pokoleniami wybranymi! Nie wszystkim bowiem przyszło, i będzie dane tym po nas, móc: potkać za ziemskiego życia, autentycznego Świętego. My, w ogromnej większości w: pólczesnych, : potkaliśmy Go twarzą w twarz. Tak dużo do nas pielgrzymował, tak bardzo szukał nas po wszystkich krańcach świata, że właściwie każdy, kto tylko chciał, mógł go zobaczyć na własne oczy, mógł wstąpić się w każde słowo, w każdą intonację głosu, jego wyjątkowego nauczania. Ci, którym dane było, w milionowych tłumach wiernych, lub we własnych życiorysach, i we własnej wierze, znaleźć się przez chwilę trochę bliżej tego największego Świętego naszego czasu, pamięć ją jeszcze jego niesamowite – niewiarygodnie wnikliwe, przeszycujące wręcz, ale przecież dobre, budzące całkowite zainteresowanie: : przenie. Sp: rzenie – okazał się dzisiaj, kiedy zostanie właśnie wyniesiony na ołtarze świata – : przenie święte, które na nas, na każdym z nas z osobna : poczęło. W: jyla zawsze, za każdym razem, zanim zaczął o: prawiać Mszę św., albo zanim szedł do ludzi – : potkać ich, witać się z nimi i mówić do nich – do nas – miał z: yczy j patrzeć w nich. Nie „na nich”, ale właśnie „w nich”. Nie : puszcza jąc ich z oczu, objmował nas – trochę bezradnych, : peszonych, jakby czytał otwartą książkę, jakby z góły znał, rozumiał jej treść i zamierzał Autora. I te : przenia, szanymi, przymrużonymi, z: yczliwymi, ale i wszystko wiedzącymi oczami, l: yły i ymaga jące, zobowiązu jące. Spoglądał na nas, na pokolenia JP II, mówił do nas, przekonywał nas... Święty, choć nie wszyscy o tym pamiętają. P.O.

– DOPÓKI NIE WIE LEWICA, CO ROBI PRAWICA, TO JESZCZE NIE TAK ZŁE. PROBLEMY ZACZYNAJĄ SIĘ, KIEDY SAMA PRAWICA NIE WIE, CO ROBI...

rjs. Leszek Biernacki

Z SATYRYCZNEJ TEKI L. B.

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

- Naprawa myślenia – str. 5
- Umieranie Europy – str. 6
- Ofensywa przeciw chrześcijańskim świętom – str. 10
- Ludobójstwo w Wandei przed sądem – str. 11
- Saint Jean-Paul II – str. 13

foto. P. Fedorowicz

Droga do świętości

Kanonizacja Jana Pawła II i Jana XXIII odbędzie się 27 kwietnia przyszłego roku – ogłosił papież Franciszek podczas konsystorza w Watykanie.

Droga do świętości zmarłego 2 kwietnia 2005 r. Jana Pawła II została uznana za najszybszą w nowożytnej historii Kościoła. 13 maja 2005 r. Benedykt XVI podczas uroczystości w bazylice świętego Jana na Lateranie, która jest katedrą biskupa Rzymu, ogłosił, że zgadza się na otwarcie procesu beatyfikacyjnego papieża Polaka.

Tym samym ówczesny papież uchylił wymóg 5 lat oczekiwania na otwarcie procesu po śmierci kandydata na ołtarze. Tak Joseph Ratzinger odpowiedział na hasła „Santo subito” (święty natychmiast) widniejące na transparentach przyniesionych przez działaczy włoskich ruchów katolickich na uroczystości pogrzebowe Jana Pawła II, którym przewodniczył. *ciąg dalszy na str. 8*

ZAPRENUMERUJ „GŁOS KATOLICKI”

W prenumeracie będziesz otrzymywał „Głos...” bezpośrednio do domu wcześniej i taniej.

Imię i nazwisko: _____ Rok (56,60€) Pół roku (30,30€) Miesiąc (5€)

Adres: _____ Przyjaciele „Głosu...” (69,60€) PDF/e-mail (49,90€)

Telefon: _____ Zaznacz tutaj jeśli jest to Twoja pierwsza prenumerata i wygraj 2 dodatkowe darmowe miesiące abonamentu!

Czeki prosimy wystawiać na
Głos Katolicki – Voix Catholique
263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris;

Konto we Francji: CCP 12 777 08 U Paris – Voix Catholique/Głos Katolicki
Prenumerata w Belgii: ks. B. Dejneka – rue Jourdan 80, 1060 Bruxelles – CCP 000-1637856-11
w Niemczech: Głos Katolicki – Commerzbank Hannover – BLZ 250 400 66 – konto n°791177900

KUPON
PRENUMERATY

LITURGIA SŁOWA

XXVIII Niedziela Zwykła Rok C

DRUGIE CZYTANIE

2 Tm 2,8-13

Czytanie z 2 Listu św. Pawła Apostoła do Tymoteusza

Najmilszy: Pamiętaj na Jezusa Chrystusa, potomka Dawida. On według Ewangelii mojej powstał z martwych. Dla niej znoszę niedolę aż do więzów jak złoczyńca; ale słowo Boże nie uległo skrupowaniu. Dlatego znoszę wszystko przez wzgląd na wybranych, aby i oni dostąpili zbawienia w Chrystusie Jezusie razem z wieczną chwałą. Nauka to zastęgująca na wiarę; Jeżeliśmy bowiem z Nim współumarli, wspót z Nim i żyć będziemy. Jeśli trwamy w cierpliwości, wspót z Nim też królować będziemy. Jeśli się będziemy Go zapierali, to i On nas się zaprze. Jeśli my

odmawiamy wierności, On wiary dochowuje, bo nie może się zaprzeć siebie samego.

EWANGELIA

Łk 17,11-19

Słowa Ewangelii wg św. Łukasza

Stało się, że Jezus zmierzając do Jerozolimy przechodził przez pogranicze Samarii i Galilei. Gdy wchodził do pewnej wsi, wyszło naprzeciw Niego dziesięciu trędowatych. Zatrzymali się z daleka i głośno zawołali: „Jezusie, Mistrzu, ulituj się nad nami”. Na ich widok rzekł do nich: „Idźcie, pokażcie się kapłanom”. A gdy szli, zostali oczyszczeni. Wtedy jeden z nich widząc, że jest uzdrowiony, wrócił chwyląc Boga donośnym głosem, upadł na twarz do nóg Jego i dziękował Mu. A był to Samarytanin. Jezus zaś rzekł: „Czy nie dziesięciu zostało oczyszczonych? Gdzie jest dziewięciu? Żaden się nie znalazł, który by wrócił i oddał chwałę Bogu, tylko ten cudzoziemiec”. Do niego zaś rzekł: „Wstań, idź, twoja wiara cię uzdrowiła”. □

Papież Dialogu

Tytuł tego dnia wyjątkowo koresponduje z sytuacją współczesnego człowieka, który coraz głośniej i częściej sygnalizuje tak wiele trudności w budowaniu wzajemnych międzyludzkich relacji, we wszystkich przestrzeniach swego funkcjonowania. Być człowiekiem dialogu i spotkać człowieka, z którym można prowadzić dialog. Zarwsze cudem jest takie spotkanie.

Jan Paweł II, w całym swoim Pontyfikacie, był mistrzem w budowaniu dialogu, a więc przestrzeni na rozmowę, która prowadzi do spotkania i do twórczych myśli. On kochał człowieka, kochał spotkania i rozmowy z nim. On nigdy nie był znużony człowiekiem. Chociaż bardzo dużo pracował, to jednak dla człowieka zawsze szukał czasu i zawsze go znajdował.

Janusz Poniewierski w książce *Gesty Jana Pawła II* napisał: „Jan Paweł II ciągle się śpieszył i ... wciąż się spóźniał. Śpieszył się: do modlitwy i do spotkań z ludźmi. Ale kiedy już się modlił albo rozmawiał z drugim człowiekiem, czas przestawał się dla niego liczyć: zwalniał, jakby chciał wydłużyć te chwile w nieskończoność. Zamienić je w wieczność” (s.98).

Taki był nasz błog. Jan Paweł II. On nigdy nie lekcewał człowieka. Jaka to cudowna lekcja na nas, ludzi ciągle zabieganych, ludzi z deficytem czasu dla drugiego człowieka. Jakże mniej byłoby problemów między małżonkami, między rodzeństwem, między

przyjaciółmi, między kolegami w pracy gdyby ludzie mieli dla siebie czas, by się spotkać i porozmawiać, by razem usiąść i w dialogu myśli i serc szukać rozwiązań.

Jan Paweł II miał czas dla każdego. Z każdym znajdował wspólny język. Dostownie z każdym. To nie wszystkim się podobało. Nie jeden raz zwracano Mu uwagę, że nie powinien spotykać się między innymi z Jaruzelskim, Arafatem, Castro... A On wszystkich podpowiadających mu bardzo uważnie słuchał, potem analizował ich wypowiedzi przez długie godziny spędzone na modlitwie i ostatecznie robił swoje: spotykał się, rozmawiał, bo w dialogu dostrzegał sens rozwiązywania wszystkich problemów człowieka. „Oczywiście, nie zamazywał win – pisze przywołany już Janusz Poniewierski – Nie udawał, że wszystko jest w porządku. Nie relatywizował zła – mówił o nim wprost i bez ogródek, pełnym głosem. Nic dziwnego, że w jego obecności ludzie czuli się czasem jak przed trybunałem. Trybunałem sumienia” /s.61/. (...).

Taki był nasz błogostawiony Jan Paweł II. Gotów do każdej, nawet najtrudniejszej rozmowy, byleby ratować człowieka, rozwiązywać jego trudną, czasami bardzo bolesną sytuację. Jego dialog zawsze nacechowany był szacunkiem do drugiego człowieka i otwartością na jego poglądy.

Nigdy nie bał się rozmawiać. Podejmując dialog zawsze

szukał dobra człowieka. „Pamiętam pewne wydarzenie, – wspomina przywołany już Arturo Mari – które miało miejsce w Stanach Zjednoczonych. Kiedy wchodziliśmy do nuncjatury w Waszyngtonie, na wprost stała grupka gejų protestujących przeciwko Papieżowi. Ojciec Święty na początku nie rozumiał, co się dzieje, więc przy wejściu spytał mnie: „Co to jest?”. „Manifestacja” – odpowiedziałem. „Kim oni są?”. „To geje Wasza Świątobliwość”. „Ilu ich jest?”. „Pięciuset”. „A nas ilu jest?” – spytał i zaczął liczyć, wskazując palcem: „Jeden, dwa, trzy, cztery, pięć...No, więc chodźmy”. Odwrócił się na pięcie, podszedł do demonstrantów, przywitał się z nimi, zaczął rozmawiać i gwizdy zmieniły się w aplauz. Nie bał się niczego. Mówił: „Otwórzcie drzwi Chrystusowi”, i otwierał je własnymi rękami...” (s.124).

Ojciec święty Jan Paweł II rozmawiając ze wszystkimi, nie zmieniał swoich poglądów, świata wartości, do którego święcie był przekonany, któremu był oddany do końca. Dostrzegał w świecie taką pokusę intelektu, który w imię powierzchownie pojmowanego kompromisu i chęci zachowania spokoju za wszelką cenę, był gotów zrezygnować z części depozytu wiary i przez to wyrzec się swej tożsamości (...).

Świadomość tego, kim się jest, świadomość własnej odpowiedzialności, to ważne elementy składowe w budowaniu dialogu, o czym wielu dzisiaj zapomina w imię poprawności politycznej, w imię szukania aprobaty, w imię awansu, budowania układów, dziwnych znajomości.

Dziękujemy dziś Bogu za ten fragment kolejnej wielkiej karty z życia błogostawionego Jana Pawła II i prosimy Go, aby umacniał nas w podejmowaniu dialogu z każdym człowiekiem, nie zawsze bliskim naszym przekonaniem, naszym wartościom, naszym sercom, byśmy nigdy nie zatracili siebie, a każdy, kto z nami się spotyka, niech odnajduje na nowo sens i wartość życia i godności człowieka, stworzonego na obraz i Boże podobieństwo, mimo wszystko. □

ks. dr Jerzy Smoleń

Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”

Audiencja gen., 29 września 2004 r., Plac św. Piotra Watykan

Wtedy Jego Matka zwróciła się do służących: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J2,5)

ks. Grzegorz Bartko

Naprawa myślenia

Ludzie od momentu po spełnieniu grzechu pierworodnego mają tragiczną skłonność do rozm. jania się w swych myślach z rzeczywistością.

Tworzą zgubne ideologie, których konsekwencje zostały ukazane niezwykle dobitnie na kartach Księgi Rodzaju w obrazach budowy wieży Babel oraz potopu, który był karą za grzechy ludzi, za to, że nie potrafili oni zmienić swojego grzesznego sposobu myślenia. Człowiek tworząc sobie wizję rzeczywistości traci właściwe proporcje, stawiając siebie na miejscu Boga. Skażenie grzechem pierworodnym dotyka trzech wymiarów życia osoby: poznania, wolności oraz miłości. W niektórych momentach historii niewłaściwe myślenie przybierające formę zgubnych ideologii staje się wyjątkowo silne. Zagroza ono wówczas istnieniu całych narodów. Tak było właśnie na początku XX w., kiedy przedstawiciele ideologii totalitarnych przejęli władzę w Rosji, a następnie w innych krajach Europy.

Maryja, która w cudowny sposób została zachowana od zmyślenia grzechu pierworodnego, jest Niewiastą wybraną przez Boga. Oto w Niej zrealizował się niedościgniony wzór pokory i postuszeństwa wobec Najwyższego, w Niej w przedziwny sposób spotyka się miłość Stwórcy i miłość stworzenia. Matka Boża zapowiedziana w Księdze Rodzaju wystawia Boga słowami: „On przejawia moc ramienia swego, rozprasza pyszniących się zamysłami serc swoich. Strąca władców z tronu, a wywyższa pokornych” (Łk 1,51-52).

Objawienia Matki Bożej w Fatimie, które trwały od maja do października 1917 r. można odczytywać, jako kolejny akt zmagania pomiędzy siłami dobra i zła. Matka Najświętsza nie pozostała obojętna na wielkie zagrożenia związane z totalitaryzmem, ale objawiła się trójce dzieci, aby wprost ratować swój lud. O ile siły odwiecznego zła ukrywały się za twarzami krwawych przywódców rewolucji, Maryja ukazała się dzieciom osobiście i mówiła podczas pierwszego spotkania: „Nie bójcie się, nic złego wam nie zrobię. Jestem z Nieba. Chcę was prosić, abyście tu przychodzili, co miesiąc o tej samej porze. W październiku powiem wam, kim jestem i czego od was pragnę. Odmawiajcie codziennie Różaniec, aby wyprosić pokój dla świata”. Styl działania Maryi jest zaskakujący. Oto Niepokalanie Poczęta z wielką subtelnością i delikatnością objawia się dzieciom, nawiązując je do modlitwy i przekazuje orędzia dotyczące modlitwy i nawrócenia. Maryja wręcz powtarza słowa, które wypowiedziała do sług w Kanie Galilejskiej, kiedy wezwata ich, aby uczynili wszystko, co rozkaże Jezus. Matka Najświętsza przede wszystkim odwołuje się do ludzi, do ich sposobu pojmowania świata, do ich zdolności działania. Mówi o tym, co jest najważniejsze, przypomina o rzeczywistości ziemskiej i duchowej. Aż trudno przyjąć,

że najważniejsze dla pokoju na świecie jest naprawienie swojego sposobu myślenia, przypomnienie sobie o Bogu. Cuda, jakie dokonywały się w Fatimie miały przede wszystkim na celu wzbudzenie wiary w ludziach.

Również dziś, gdy zbliża się setna rocznica objawień, widać jak bardzo ludzkie myślenie i wiodące ideologie zabrudzone są pychą, oderwaniem się od rzeczywistości. Słowa Matki Najświętszej wypowiedziane w Fatimie 13 października 1917 r. są wciąż niezwykle aktualne: „Przyszłam upomnieć ludzkość, aby zmieniła życie i nie zasmucała Boga ciężkimi grzechami. Niech ludzie codziennie odmawiają Różaniec i pokutują za grzechy”. Maryja zdaje się przypominać, że losy ludzkości nie decydują się tylko w gabinetach rządzących światem, ale są w naszych rękach, zależą od naszej osobistej świętości. Matka Boża w wizerunku Pani Fatimskiej nieustannie ratuje ludzi, wylewa zdroje łask. Pomagając w nawróceniu, zaprasza konkretne osoby do działania i przypomina, że religia stanowi ogniskową wszystkich działań ludzkich, czyli poznania, postępowania moralnego, polegającego na wolnym wyborze, a także czynności twórczych, inspirowanych przez miłość. Człowiek, który odkrywa, że jest bytem przygodnym, szuka jakiegoś punktu odniesienia. Odkrywając zaś istnienie Boga, na mocy osobowych decyzji wchodzi w relację religijną, która jest w wszech miar realna, w przeciwieństwie do błędnych systemów myślowych, które wcześniej, czy później stają się zagrożeniem dla samego człowieka. W osobie ludzkiej relacja ku Bogu realizuje się poprzez świadome i wolne działanie. Istnienie ludzkie jest, więc istnieniem wobec Boga. Człowiek wchodząc w relację z Bogiem nie traci swej indywidualności, ale właśnie ją scala i ugruntowuje. Jest w nieustannym stanie tworzenia się. Świętość jest połączeniem człowieka z Bogiem, który jest ostatecznym celem ludzkiej wolności.

ciąg dalszy na str. 15

WATYKAN | Specjalnym pismem podpisanym 28 września b.r. Ojciec Święty ustanowił Radę Kardynałów, która ma mu pomagać w rządzeniu Kościołem i w reformie Kurii Rzymskiej. Franciszek przypomina, że utworzenie wąskiej grupy biskupów pochodzących z różnych części świata, których Papież mógłby konsultować, to jedna z sugestii wyłonionych na kongregacjach generalnych kardynałów przed ostatnim konklawe. Po swym wyborze uznał on ten pomysł za przydatny do pomocy w sprawowaniu postęgi Piotrowej.

SANKT-PETERSBURG | Stolica Apostolska uhonorowała rosyjskiego muzyka, który w najmroczniejszych latach sowieckiego komunizmu odważnie służył Bogu grą na organach w leningradzkich kościołach. Krzyż zastęgi Pro Ecclesia et Pontifice wręczył mu katolicki metropolita moskiewski abp Paolo Pezzi. Siergiej Pietrowicz Warszawski otrzymał to wysokie wyróżnienie watykańskie na 75. urodziny po blisko pięćdziesięcioletniej służbie Kościołowi. Z wykształcenia fizyk i muzyk, pracownik naukowy Instytutu Górnictwa w Petersburgu, od 1960 r. pełnił funkcję organisty

w kościele MB z Lourdes w ówczesnym Leningradzie, następnie już w Sankt-Petersburgu od 1992 r. w kościele św. Katarzyny Aleksandryjskiej, a obecnie w kościele Wniebowzięcia Matki Bożej.

MOSKWA | Prawosławny kanał telewizyjny „Spas”, czyli „Zbawiciel”, wygrał konkurs na podłączenie do drugiego multipleksu rosyjskiej telewizji cyfrowej. Sieć ta ma ambicję „przywrocenia Rosjanom narodowej tożsamości”. Według komisji konkursowej „Spas” przedstawił najlepszy projekt z punktu widzenia całościowej koncepcji nadawczej i jej techniczno-ekonomicznego zabezpieczenia. Kanał telewizyjny stanowi własność Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej.

KIJÓW | Zwierzchnicy religijni oburzeni unijnym ultimatum w sprawie gejów. „UE zachowuje się jak nastolatek, który doświadcza ograniczeń moralności i potrzebuje chrześcijańskiego wychowania. Europa nie została zbudowana na homoseksualnych parach, ale na poszanowaniu ludzkiej godności” - oświadczył abp Światosław Szewczuk, zwierzchnik greckokatolickiej Cerkwi na Ukrainie. □

Umieranie Europy Jerzy Klechta

Czym jest nasze życie? Nawet janiem na karwaki tekturki krótkich karwaków nitki bez możliwości powiązania ich ze sobą. Gdzie mam szukać metryki urodzenia miłego dziadka? Gdzie odnaleźć ślad babki? Do czego przycisnąć się, idąc się wstecz myśl? Do niczego – do powiadań, prawie do legend tego królu, który u siebie w Eurpie pokój przechodni i przez dziesięć wieków usiłuje urządzić się w nim z wszelkimi ugodami i ze złudzeniem pokój u osobrym walciami, u całej przycisnąć swoją energię w kłótniach i walkach z przechodzącymi. To jest właśnie Polska!

Tak mniej więcej pisał polski emigrant Andrzej Bobkowski, który kilka miesięcy przed wybuchem II wojny światowej przyjechał z żoną do Paryża. Byli młodzi, po studiach, pełni radości życia. Wojna i potem zajęcie Polski przez Sowieców zatrzymały ich we Francji, lecz i w niej nie potrafili znaleźć dla siebie miejsca, dusili się Europą. Bobkowski doszedł do wniosku, że kontynent, cywilizacja euro-

pejska obumiera. Nie dostrzegał w niej nic dobrego, korzystnego, co byłoby godne, aby się z nią związać na stałe i w niej pozostać. Więc postanowił ją porzucić. Przyjaciele zatrzymywali go w Paryżu, oferowano mu pracę w Radiu „Wolna Europa”, szef paryskiej „Kultury” Jerzy Giedroyc proponował mu stanowisko korespondenta w Berlinie Zachodnim. Bobkowski wybrał odległą, nieznaną Gwatemalę. Przyszłość Europy już wtedy widział w czarnych kolorach. Polski komunistycznej nienawidził. Wolał coś nieznanego, ozdrowieńczego.

Sięgam do tej postaci, gdyż jego poglądy – jak dziś widzimy – były prorocze. Nie fantazjował, gdy twierdził, że Europa chyli się ku upadkowi. Stary Kontynent przypomina dziś starożytny Rzym, w okresie jego schyłku. Rzymianie wówczas jedli, pili, korzystali z życia jak się tylko dało, wrogowie zaś czekali na odpowiednią chwilę do ataku. Hordy germańskie zmiotły Rzym w mgnieniu oka. Król okazał się nagi. Cywilizacja starożytnego Rzymu rozsypała się jak domek z kart.

Europa drugiej dekady XXI wieku na zewnątrz świeci bogactwem. Bankowcy rosną w siłę. Ich klienci bankrutują. Szefowie korporacji życie spędzają na dziewiczych wyspach. Lud pracuje na nich. Od czasu do czasu się buntuje. System jednak jest silniejszy.

10 tys. kary dla dra Dora

Jan Kciuk

Ksawery Dor to niestrudzony obrońca życia nienarodzonego. Po raz kolejny ta bezkompromisowa działalność zawiodła go przez francuski sąd.

Trybunał w Paryżu skazał go tym razem na karę wyższą niż żądał prokurator (8 tys. euro). Poza 10 tysiącami grzywny dr Dor powinien zapłacić koszty postępowania. Dodatkowo po 400 euro dla oskarżycieli posiłkowych, czyli Planingu Rodzinnego i

Koordinacji Stowarzyszeń na rzecz Prawa do Aborcji i Antykoncepcji (CADAC) oraz 2 tys. euro dla kobiety, której wręczył w poradni planowania rodzinnego medalik.

84-letniemu lekarzowi zarzucono, że wręczył kobiecie, która chciała dokonać

aborcji medalik NMP oraz wnetniany bucik dziecka, co miało stanowić „wywarcie presji moralnej i zastraszenie”. W tym miejscu musi się na sędziwym doktorze zmiana prawa dokonana w 2001 roku przez socjalistkę Aubrey, która wprowadziła penalizację presji moralnej lub psychicznej na kobietę w ciąży. Występując jako świadek w czerwcu tego roku owa kobieta twierdziła, że „po spotkaniu z drem Dorem czuła się winna i odebrała jego działania jako nad wyraz agresywne.”

Z KRAJU

- „Jestem powściągliwy, jeśli chodzi o oficjalną delegację państwową, ale sam, jako Polak będę bardzo chciał być tego dnia w Rzymie” – to komentarz Tuska do pytania o udział w uroczystości kanonizacyjnej Jana Pawła II.
- Sejm odrzucił obywatelski projekt dotyczący zmian ustawy antyaborcyjnej. Jego autorzy chcieli wprowadzenia zakazu tzw. aborcji eugenicznej – w przypadkach, gdy występuje duże prawdopodobieństwo upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby. Wniosek o odrzucenie projektu zgłosił klub PO. Poparto go 233 postów, 182 było przeciwko, a 6 osób wstrzymało się od głosu. Za odrzuceniem projektu opowiedziała się zdecydowana większość (16g) postów PO. Odrzucenie poparto też czterech postów PSL.
- Sejm ustanowił dzień 17 września – rocznicę agresji sowieckiej na Polskę w 1939 r. – Dniem Sybiraka. Uchwałę przyjęto przez aklamację.
- Brakuje pieniędzy na kolejne identyfikacje bohaterów Polskiego Państwa Podziemnego. Minął rok od powołania Polskiej Bazy Genetycznej Ofiar Totalitaryzmów, którą tworzy dwudziestoosobowy zespół młodych naukowców. Pracują za darmo, a tylko dzięki ich wiedzy i determinacji udało się do tej pory zidentyfikować szczątki 16 przedstawicieli polskiego podziemia niepodległościowego.
- Najważniejsza dla polskiej historii placówka muzealna – Muzeum Historii Polski może nie powstać. Konkurs architektoniczny został rozstrzygnięty już 4 lata temu, ale prace nad budową nie ruszyły.
- Wrocławską Fundacją Sapere Aude we współ-

pracy z serwisem internetowym Red is Bad, zapoczątkowała akcję mającą na celu upamiętnienie we Wrocławiu gen. Fieldorfa, ps. Nil.

- Kamień węgielny wmurowano pod budowę pomnika żołnierzy Armii Krajowej w Krakowie, pomnik będzie usytuowany koło Wawelu. Inicjatorem budowy i fundatorem pomnika jest Światowy Związek Żołnierzy AK.

- Skandal historyczny. MON współpracuje z Klubem Generatów, którego członkowie wprowadzali stan wojenny i wywodzą się z PRL. Przyjął ich nawet prezydent Komorowski, a podpisana umowa MON zakłada „udział w uroczystościach...” oraz „opiekę nad ... miejscami pamięci narodowej”.

- Urzędnicy stoleczni robią wszystko, by zniechęcić mieszkańców stolicy do udziału w referendum w sprawie odwołania Gronkiewicz-Waltz. Robi się m.in. trudności z umieszczaniem osób na listach wyborczych. Od jednego z zainteresowanych wymagano oprócz meldunku... zaświadczenia o płaceniu podatków, umowy o pracę, rachunku za media, a nawet wyciągu z księgi wieczystej.

- Warszawska Wspólnota Samorządowa wyraziła oburzenie z powodu odmowy emisji w radiowej Jedynce i Trójce spotów dotyczących referendum w sprawie odwołania prezydenta stolicy HG-W. Polskie Radio tłumaczyło się, że referendum jest lokalne, a obie stacje – ogólnopolskie.

- Utworzenie ruchu społecznego, a potem powołanie nowej partii zapowiedział w Krakowie Gowin.
- Szef tzw. Rady Forum Obywatelskiego Rozwoju Balcerowicz zwrócił się do jej prezesa Dobrowol-

skiego, by szybciej niż planował przestał pełnić swoją funkcję. Powodem jest zaangażowanie Dobrowolskiego w inicjatywę Gowina.

- Co trzeci polski żołnierz wracający z Afganistanu ma zaburzenia emocjonalne i kłopoty rodzinne. Ich efekty to m.in. agresja i nadużywanie alkoholu. I pomyśleć, że misję przedstawiano, jako kuźnię obywateli w boju i twardych żołnierzy.

- Władysław Foksa, ps. Rodzynek, najstarszy żyjący w Polsce żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych, otrzymał awans na stopień kapitana. Był on żołnierzem oddziału Henryka Flamego „Bartka”, największej grupy podziemia antykomunistycznego na Górnym Śląsku i w Beskidach.

- Prokuratura Warszawa-Praga uznała, że cywilni pracownicy m.in. Kancelarii Prezydenta i Premiera, MSZ, MON i ambasady w Moskwie nie ponoszą odpowiedzialności za nieprawidłowości, do których doszło przy organizacji wizyt Tuska i Lecha Kaczyńskiego w Katyniu w kwietniu 2010 r. Jakoś to specjalnie nie dziwi...

- Prokuratura Okręgowa w Warszawie wszczęła śledztwo w sprawie podejrzenia seksualnego wykorzystywania dzieci przez dwóch polskich duchownych na Dominikanie.

- Do kin w Polsce trafił film „Wąteśa. Człowiek z nadziei” wyreżyserowany przez Wajdę.

- Prezydent Tarnowa Ryszard Ś. podejrzany o przyjęcie 50 tys. zł łapówki w związku z budową autostrady, został zatrzymany przez ABW.

- Przebywający w rosyjskim łagrze biznesmen Chodorkowski został laureatem Nagrody Lecha Wąteśy. Nagrodę odebrał jego syn Paweł. □

Zniszczy każdego, kto nie akceptuje współczesnego niewolnictwa.

Cwoździem do trumny Europy pierwszej połowy XXI wieku będzie utarta tożsamość. Co ją wyznacza? Wyznaczą ją to wszystko, co stanowi o sile i trwałości każdego społeczeństwa, pod każdą szerokością geograficzną. Tożsamość każdego narodu osadzona jest na rodzimej kulturze. Europejska tożsamość wyrosta z chrześcijaństwa. Dziś filar ten zaczyna się chwiać. Jest tego kilka powodów. Do znaczących należy ekspansja islamu. Już dziś opanował on sporą część Europy zachodniej. Sięga po Skandynawię. Unijne przepisy otwierają drogę dla wszystkich religii. Jest to zjawisko humanitarne. Ale jednocześnie mamy do czynienia z nasilającym się antychrześcijaństwem. Europejskość Europy wyprzedawana jest na własne życzenie... Europejczyków.

Europa tylko z pozoru jest silna. Wskaźniki ekonomiczne nie mówią całej prawdy. Zresztą przy powszechnym globalizmie i korporacyjności, nie ma większego znaczenia czy przedsiębiorstwo, bank itp. są umiejscowione w Europie. Ważny jest właściciel. Nawet najlepsze angielskie czy francuskie drużyny piłkarskie znajdują się rękach arabskich szejków.

Ciekawostką jest, że sąd uwolnił Ksawerego Dor od zarzutu „przestępstwa utrudniania pracy”. Tutaj poszło o wydarzenie z roku 2011, kiedy to stowarzyszenie Dora „SOS Najmniejsi” zorganizowało pikietę przed paryskim szpitalem św. Wincentego a Paulo. Oskarżenie wniosła tu dyrekcja paryskich szpitali.

Skład sędziowski składał się tym razem wyłącznie z kobiet i być może dlatego grzywna jest wyższa od tej, której żądał

prokurator... Ale dla zwolenników aborcji to ciągle za mało. Przewodnicząca Planingu Rodzinnego Maya Surduts, która z dumą przyznała się do trzykrotnej aborcji, komentowała wyrok i choć twierdziła, że choć „nie chce, by ten stary człowiek trafił do więzienia, to jednak – jej zdaniem – jest na tyle bogaty, iż wysokość grzywny nie powstrzyma go przed kontynuacją swoich działań”.

Przynajmniej w tym punkcie miała rację. Dr Ksawery Dor oświadczył, że złoży

Nie mam nic przeciwko „innym”. Mam wiele przeciwko „nam samym”. Polska nie znajduje się w jakiejś uprzywilejowanej sytuacji. Proces wynaradawiania, odeuropeizowania nie zaczął się wczoraj. Wystarczyło kilkanaście lat, aby młodych Polaków nawet narodowy hymn obchodził tyle, co zesztoroczna zima.

Naród polski maleje liczebnie i jakościowo. Liczebnie, gdyż mamy ujemny przyrost naturalny. Jakościowo, gdyż poziom życia kulturalnego jest coraz niższy. Po epoce pogaństwa i epoce chrześcijaństwa – triumfuje epoka chamstwa. I niczego tu nie zmienia obecność w naszym życiu Internetu i wielu innych – często wspaniałych – osiągnięć technologicznych. Co to bowiem za życie, gdy przestała się liczyć „dusza”!

Pozostała tylko nadzieja. Zaczętem od odwołania się do wielkiego emigranta Andrzeja Bobkowskiego, teraz jeszcze wracam do niego. U schyłku swojego, krótkiego zresztą życia, tak pisał: nie wykluczam, że mogę w najbliższej przyszłości odejść z tego świata. Wszystko to już przedyskutowałem z sobą i z Bogiem – jego wola... należy do ostatka „trzymać fason” i nie poddawać się do ostatniego naboju! To jedyna jaśniejsza myśl w tym felietonie. □

apelacje i skomentował wyrok dość mocno – „Francja, pierwsza córka Kościoła stała się pierwszą córką diabła”. Każdego dnia dokonuje się we Francji ok. 600 aborcji, z czego 300 chemicznych. Piguła wczesnoporonna zabija dodatkowo rocznie 100 tys. nienarodzonych. Łatwo policzyć i porównać ile istnień ludzkich ginie rocznie w „zamachach chemicznych” nad Sekwaną, a ile zginęło np. w Syrii... A przy okazji porównać sobie reakcje francuskich władz. □

ZE ŚWIATA

- Ojciec św. Franciszek ogłosił oficjalnie, że kanonizacja Jana Pawła II i Jana XXIII odbędzie się 27 kwietnia 2014 r., w Niedzielę Miłosierdzia Bożego.
- Wybory w Austrii wygrała dotychczasowa koalicja socjaldemokratów i konserwatystów. Trzecią siłą polityczną z wynikiem 20,7% stała się jednak prawicowa Austriacka Partia Wolnościowa (FPÖ).
- SPD chce mieć w koalicyjnym rządzie Merkel 6 ministerstw, w tym uważany za kluczowy resort finansów. Przed rozpoczęciem negocjacji SPD-CDU toczyła się też dyskusja o podwyżce podatków.
- Berlusconi wycofał swoich ministrów partii Lud Wolności z rządu Letty, wywołując w Rzymie nowy kryzys polityczny i możliwość rozpisania przedterminowych wyborów we Włoszech.
- Kandydaci centroprawicowej koalicji rządzącej w Portugalii przegrali rywalizację z opozycją m.in. w Lizbonie i Porto.
- Rosyjska delegacja opuściła salę Zgromadzenia Ogólnego ONZ w czasie wystąpienia prezydenta Gruzji Saakaszwilego. Czurkin, ambasador Rosji przy ONZ, oświadczył, że wystąpienie Saakaszwilego miało „rusofobiczny i antyprawosławny charakter”. Saakaszwili m.in. obwinili Rosję o próby niedopuszczenia do władzy w byłych republikach ZSRR, silnych rządów demokratycznych opowiadających się za zbliżeniem z UE. Jako przykład podał nie tylko Gruzję, ale i Ukrainę, i Mołdawię.
- Prezydenci Rosji i Białorusi, Putin i Łukaszenka, wspólnie obserwowali na poligonie „Chmielowka” w obwodzie kaliningradzkim u granic Polski, ostatnią fazę rosyjsko-bia-

toruskich strategicznych manewrów wojskowych Zapad-2013.

- W listopadowych manewrach NATO „Steadfast Jazz” na terenie Polski i Łotwy, które są największymi ćwiczeniami w regionie od 7 lat, weźmie udział ponad 1200 francuskich żołnierzy. Tylko polski kontyngent weźmie większy, a łącznie w ćwiczeniach weźmie udział, 6 tys. wojskowych. MON Stemoniak powiedział, że spodziewa się przyjazdu na manewry francuskiego ministra obrony Le Driana. Francuskie firmy liczą na zdobycie kluczowych kontraktów na modernizację polskiej armii, w tym budowę systemów obrony przeciwkietowej, zakup helikopterów i łodzi podwodnych.
- Trzydziestu aktywistów, w tym jednego Polaka, ze statku należącego do Greenpeace, zatrzymano pod zarzutem piractwa i umieszczono w aresztach w Murmańsku. Dostali oni sankcje 2-miesięcznych aresztów za wtargnięcie na platformę wiertniczą.
- Pomimo protestów naukowców, Putin podpisał ustawę reformującą Rosyjską Akademię Nauk. Zostanie powołana nowa agencja, która będzie nadzorowała działalność Rosyjskiej Akademii Nauk oraz zarządzała budżetem tej instytucji.
- Mołdawska opozycja blokowała szesć dróg krajowych, protestując przeciwko polityce rządu. Akcję zorganizowali mołdawscy komuniści na czele z b. prezydentem Woroninem, nawołującym do integracji z Rosją. W 2009 r. Komunistyczna Partia Mołdawii przegrała wybory, ustępując demokratom, którzy połączyli się w Sojusz na rzecz Integracji Europejskiej.
- UE zniósła ograniczenia na mołdawskie wina,

na które Moskwa nałożyła wcześniej embargo.

- Grupa prawosławnych duchownych przejdzie szkolenie wojskowe w rosyjskim MON. Duchowni przejdą kurs, który obejmie historię wojskowości, taktykę, przepisy rosyjskich sił zbrojnych, a także zasady udzielania wsparcia psychologicznego i emocjonalnego żołnierzom. Jest to część projektu, który ma przywrócić pełną obecność kapłanów w rosyjskiej armii. Swoją postugę pełnili oni od XVIII w., do powstania Sowieckiej Rosji.
- Izraelska policja zatrzymała czterech młodych Izraelczyków przytłpanych na niszczeniu chrześcijańskich grobów na jednym z cmentarzy w Jerozolimie.
- Nie „euronormatywny”? Lider greckiego prawicowego ugrupowania Złota Jutrzenka Michaloliakos został zatrzymany pod zarzutem tworzenia... organizacji przestępczej. Policja aresztowała też 3 deputowanych tej partii. Ma to związek ze śledztwem w sprawie zamordowania lewackiego rapera Fysssasa. Dokonał go 18 września zwolennik Złotej Jutrzenki.
- Chorwacja obiecuje, że „szybko i bezwarunkowo” dostosuje swoje prawo do zasad Europejskiego Nakazu Aresztowania (ENA), aby uniknąć sankcji za naruszenie unijnych przepisów.
- Prezydent Wenezueli Maduro oskarżył amerykańskich dyplomatów o to, że „sponsorowali i przygotowywali wraz ze skrajną prawicą sabotaż wymierzony w system energii elektrycznej w Wenezueli”.
- Prezydent USA odbył rozmowę telefoniczną z prezydentem Iranu. To pierwszy bezpośredni kontakt między przywódcami tych państw od przeszło 30 lat. □

Bogdan Dobosz

O potrzebie dialogu

z Listu Episkopatu Polski na XIII Dzień Papieski – 13 października 2013 r.

Ostatnie lata pokazują, z jaką trudnością przychodzi nam prowadzenie dialogu. Zauważa się to w wielu dziedzinach życia: w rodzinie i w pracy, w życiu społecznym i w polityce, w relacjach z bliskimi i z obcymi, którzy do nas przybywają. Ludziom trudno jest porozumieć się między sobą w kwestiach światopoglądu, etyki, kultury, nie mówiąc o polityce czy gospodarce. Trudny, ale potrzebny jest dialog na temat współczesnej rodziny czy wychowania.

Pontyfikat Jana Pawła II był czasem wielkiego dialogu, czyli rozmowy Papieża – z Bogiem na modlitwie, w czasie Liturgii i w osobistych kontaktach. Lata papieskiego posługiwania były również naznaczone jego dialogiem z człowiekiem i ze współczesnym światem. Temu zagadnieniu poświęcony jest tegoroczny „Dzień Papieski”.

1. Potrzeba dialogu

... Bóg od początku historii zbawienia wchodził w dialog z człowiekiem, dając wyraz miłości Stwórcy do stworzenia, dobrego Ojca do swych dzieci. Dialog z Bogiem wynikał również z potrzeby ludzkiego serca, które odpowiadało w ten sposób na miłość Boga. Dialog ten został zakłócony przez grzech pierwszych rodziców, którzy wchodząc w rozmowę z wężem – szatanem, zerwali dialog miłości ze Stwórcą. Grzech wprowadził w relację człowieka do Boga lęk i niepokój, brak zaufania i podejrzliwość.

W sercu człowieka pozostała jednak tęsknota za prawdziwym i szczerym dialogiem ze Stwórcą. Wyrazem zagubienia ludzkiego i tęsknoty za Bogiem są słowa z Księgi proroka Habakuka: „Dokąd, Panie, wzywać Cię będę, a Ty nie wystuchujesz? Wołać będę ku Tobie... a Ty nie pomagasz?” (Ha 1, 2). Bóg jednak odpowiada na ludzkie lęki i niepokoje, wysyłając proroków, by ostatecznie dać odpowiedź w swoim Synu Jezusie Chrystusie. W Nim Bóg nieustannie rozmawia z człowiekiem. W Ewangelii tę prawdę odkrywają Apostołowie, prosząc Chrystusa o przy mnożenie wiary, ponieważ ona jest przestrzenią dialogu człowieka z Bogiem.

A Psalm (...) zachęca, abyśmy słysząc głos Pana serc nie zatwardziali, abyśmy usłyszeli głos Jego (por. Ps. 95,7). Ostatecznym

XIII Dzień Papieski – 13 października 2013

Jan Paweł II Papież Dialogu

Buduj z nami żywy pomnik Jana Pawła II.
Pomóż zdolnej młodzieży z ubogich rodzin!
Wpłać na stypendia!

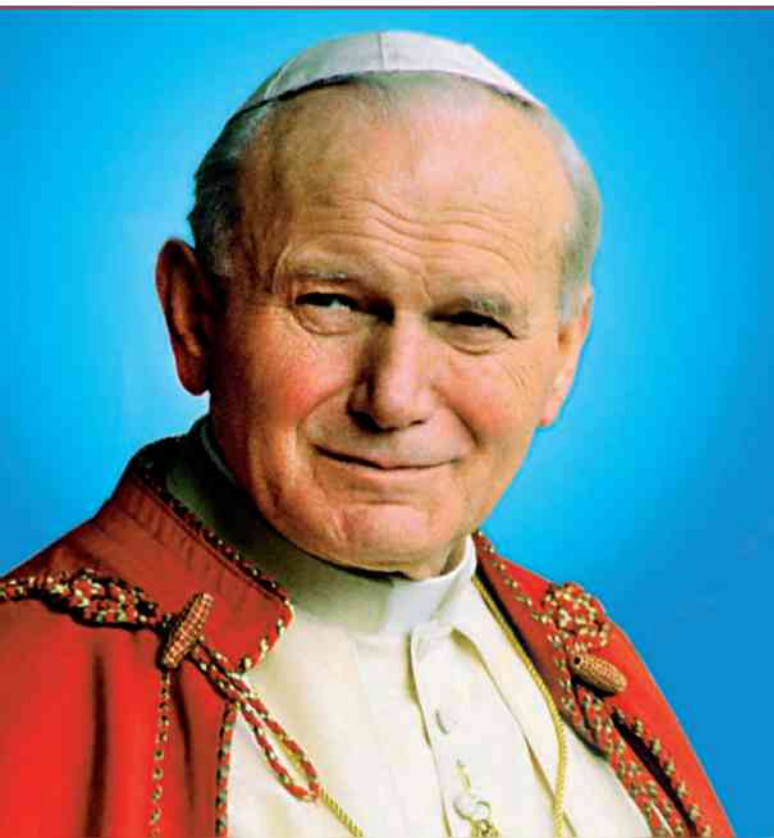
Nr konta Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”:
SWIFT: PKOPPLPW
IBAN: PL 75 1240 2034 1111 0000 0306 8582

www.dzieło.pl

celem dialogu Boga z człowiekiem jest bowiem jego zbawienie. Kościół, będąc w Chrystusie znakiem i narzędziem zbawienia, „posługuje się – jak przypomina bł. Jan Paweł II – metodą dialogu, aby prowadzić nas do nawrócenia, pokuty, odnowy sumienia i życia w świetle tajemnicy odkupienia (por. RP 25).

2. Zasady prawdziwego dialogu

Autentyczny dialog domaga się zachowania kilku istotnych zasad. Według bł. Jana Pawła II podstawowym warunkiem dialogu jest poszanowanie prawdy. Jej biblijne pojęcie opiera się na spotkaniu

Droga do świętości

ciąg dalszy ze str. 3

Ale była to również odpowiedź na petycję dużej grupy kardynałów, którzy jeszcze przed kwietniowym konklawe wystosowali prośbę do przyszłego papieża o jak najszybsze wyniesienie Jana Pawła II na ołtarze.

Zbrano dokumentację dotyczącą życia i heroicznego cnót Jana Pawła II. W ramach tych prac przed trybunatem w Rzymie i dodatkowo powołanym w Krakowie przesłuchano ponad 100 świadków kolejnych etapów życia Karola Wojtyły – przyjaciół, hierarchów kościelnych, najbliższych współpracowników z Watykanu, polityków z wielu krajów, byłych prezydentów.

Wkrótce potem rozpoczęło się dochodzenie w sprawie potrzebnego do beatyfikacji cudu za wstawiennictwem papieża, do którego doszło już po jego śmierci. Spośród ogromnej liczby sygnatów o doznanych łaskach wybrany został przypadek niewy tłumaczalnego z medycznego punktu widzenia uzdrowienia urodzonego w 1961 r. francuskiej zakonnicy Marie Simon-Pierre z zaawansowanej choroby Parkinsona; tej samej, na którą cierpiał papież. Do uzdrowienia tego doszło w czerwcu 2005 r., dwa miesiące po śmierci Jana Pawła II.

Diecezjalny etap procesu beatyfikacyjnego zakończył się w bazylice świętego Jana na Lateranie 2 kwietnia 2007 r., w drugą rocznicę śmierci papieża. W ceremonii uczestniczył ówczesny prezydent RP Lech Kaczyński.

człowieka z Bogiem, na wierności Przymierzu, które w pełni objawiło się w Jezusie Chrystusie.

Kolejną ważną zasadą dialogu jest wierność Jezusowi Chrystusowi, który jest „drogą, prawdą i życiem” (J 14,6) oraz założonemu przez Niego Kościołowi. Błogostawiony Papież widział pewne niebezpieczeństwo w tym, że człowiek w imię powierzchniowo pojmowanego kompromisu i chęci zachowania spokoju gotów jest zrezygnować z niektórych prawd wiary. Taka postawa wobec wiary w sposób oczywisty godzi w jej integralność i tożsamość. W 1979 r., w Częstochowie Jan Paweł II zaznaczył: „W dialogu trzeba jasno mówić, kim ja jestem, żeby móc rozmawiać z kimś drugim, który jest inny. Trzeba bardzo jasno to mówić, bardzo stanowczo: kim ja jestem, kim ja chcę być i kim chcę pozostać”. Dialog to coś więcej niż wymiana poglądów, krytyka, spór czy polemika. Zaczyna się on od spotkania człowieka z człowiekiem, cierpliwego słuchania, zadawania pytań, aż po możliwość wypowiedzenia się. Tak rozumiany dialog zakłada otwartość i dobrą wolę oraz wzajemny szacunek. Daje możliwość przemyslenia własnych argumentów, ich zweryfikowania oraz zrozumienia drugiej strony. Nie jest mu obce doświadczenie trudności i braku zrozumienia. Wierzymy jednak, że prawda jest silniejsza i ma moc pokonać przeciwności. Takim procesem dialogu kieruje Duch Święty – Dawca Mądrości, na którego powinniśmy się nieustannie otwierać. Dialog kończy się, jeśli miejsce życzliwości zajmie wrogość czy chęć dominacji. Jego zaprzeczeniem jest na przykład kompromis za wszelką cenę, godzący się na odstępstwa od prawdy. Nie wolno bowiem godzić się na łamanie prawdy Bożej nawet kosztem utraty popularności. Św. Paweł w liście do Tymoteusza przypomina, że: „nie dał nam Bóg ducha bojaźni, ale mocy i miłości, i trzeźwego myślenia” (2 Tm 1, 7).

Jan Paweł II, obok słów, pozostawił nam także przykład takiego dialogu. Pamiętamy choćby międzyreligijne spotkanie modlitwne w Asyżu (1986) nieustanny dialog z młodzieżą, rozmowy z przywódcami religijnymi, spotkania z dyplomatami niemal wszystkich krajów świata, przemówienia w parlamentach czy organizacjach międzynarodowych, jak chociażby w ONZ. Wszystkie te działania miały swe źródło w ciągłym dialogu Błogostawionego Papieża z Bogiem na modlitwie.

Nie ulega wątpliwości, że każde spotkanie ludzi stwarza okazję do dialogu. Myślmy tu o narzeczeństwie i małżeństwie, o spotkaniu w rodzinie, sąsiedztwie i społeczności lokalnej, w miejscu nauki czy pracy, w świecie kultury i mediów, w sferze

społecznej czy w debacie politycznej. Jan Paweł II przypominał też o dialogu w tonie samego Kościoła. We wspomnianej już adhortacji o pojednaniu i pokucie napisał: „U podstaw dialogu z innymi Kościołami i Wspólnotami kościelnymi, a także innymi religiami, jako warunek jego wiarygodności i skuteczności, winien znaleźć się szczerzy wysiłek stałego i odnowionego dialogu wewnątrz samego Kościoła katolickiego. Kościół ten jest świadomy (...) istniejących w jego tonie napięć, mogących stać się czynnikami podziału” (RP 25). Przewyciężenie napięć i konfliktów w Kościele jest możliwe, jeśli człowiek staje wobec słowa Bożego i, odrzucając własne subiektywne zapatrywania, szuka prawdy tam, gdzie się ona znajduje. Źródłem prawdy jest słowo Boże i jego autentyczna interpretacja, podawana przez Magisterium Kościoła. W tym świetle trzeba wstuchiwać się we wzajemne opinie, wstrzymując się od pośpiesznych ocen i sądów.

3. Wpierajmy wspólne dzieło

Z radością oczekujemy na bliską już kanonizację Naszego Papieża, który był i jest darem Opatrzności Bożej dla Kościoła. Pragniemy też nadać głębszy wyraz temu wydarzeniu, podejmując wysiłek realizacji Jego wskazań i nauki. Dlatego też podczas XIII Dnia Papieskiego, obchodzonego pod hasłem: Jan Paweł II – Papież Dialogu, mamy okazję wspomóc także dzieło, które od lat nazywane jest „żywym pomnikiem” Jana Pawła II. Fundacja Dzieła Nowego Tysiąclecia poprzez stypendia wspiera materialnie i duchowo ponad 2500 stypendystów z całej Polski, pochodzących głównie z rodzin wielodzietnych. Dzięki ofiarności Polaków z kraju i z zagranicy mogą oni realizować swoje marzenia edukacyjne. W duchu wartości, którym służył Błogostawiony Papież, stypendyści pragną dobrze przygotować się do zadań czekających ich w dorosłym życiu. To wielkie i piękne dzieło wszystkich Polaków, bł. Jan Paweł II już za życia określił jako pomnik najbliższy jego sercu. Tym bardziej zachęcamy do wspierania tego dzieła modlitwą, dobrym słowem, cierpieniem i ofiarą. W niedzielę, 13 października, podczas kwesty w kościołach, na ulicach i w miejscach publicznych, będziemy mogli wesprzeć także materialnie ten wyjątkowy pomnik wdzięczności, budowany Błogostawionemu Papieżowi. Jest to możliwe właśnie dzięki zbiórce w Dzień Papieski, za którą wszystkim serdecznie dziękujemy.

Na czas przeżywania XIII Dnia Papieskiego udzielamy wszystkim pasterskiego błogostawieństwa. □

Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi

Kilka miesięcy później w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych rozpoczął się drugi, watykański etap procesu. W jego trakcie powstało tzw. *positio*, czyli dokument stanowiący podsumowanie wszystkich prac wraz z opracowaniem sylwetki Sługi Bożego i zeznań świadków, zebranych w trakcie dochodzenia kanonicznego. 16 listopada 2009 r. w kongregacji odbyło się posiedzenie komisji kardynałów w sprawie beatyfikacji Jana Pawła II. Obrady komisji zakończyło głosowanie, w którym podjęto decyzję o skierowaniu do Benedykta XVI prośby o ogłoszenie jego poprzednika błogostawionym. 19 grudnia 2009 r. Benedykt XVI zatwierdził dekret o uznaniu heroicznego cnót Jana Pawła II, co zamknęło zasadniczą część procesu beatyfikacyjnego.

Jednocześnie rozpoczęto się dochodzenie dotyczące cudu uzdrowienia. Zgodę na ogłoszenie dekretu o uznaniu tego cudu Benedykt XVI wyraził 14 stycznia 2011 r. To formalnie zakończyło proces beatyfikacyjny.

Msza beatyfikacyjna pod przewodnictwem Benedykta XVI odbyła się 1 maja 2011 r. Już tego dnia watykański sekretarz stanu kardynał Tarcisio Bertone powiedział w wywiadzie telewizyjnym, że należy spodziewać się szybkiej kanonizacji Jana Pawła II.

Ksiądz Oder natychmiast po beatyfikacji zaapelował do wiernych, by nadsyłali do jego biura sygnaty o możliwym uzdrowieniu przypisywanym wstawiennictwu błogostawionego. Do kanonizacji potrzebny był bowiem drugi cud.

W cieniu historycznych wydarzeń, w lutym tego roku w Watykanie, gdy Benedykt XVI ustąpił z urzędu, ksiądz Oder złożył dokumentację dotyczącą nowego cudu w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Wybrano przypadek uzdrowienia z tętniaka mózgu, jakiego doznała Floribeth Mora Diaz z Kostaryki w kwietniu 2011 r. To przypadek, jak podkreślano, wyjątkowy i wręcz spektakularny, bo do uzdrowienia doszło w dniu beatyfikacji Jana Pawła II. Wiosną tego roku cud uznany w głosowaniu najpierw komisją lekarzy z watykańskiej kongregacji, następnie komisją teologów. 2 lipca opracowaną dokumentację zaaprobowano komisja kardynałów i biskupów.

5 lipca papież Franciszek uznał cud i zgodził się na kanonizację Jana Pawła II.

Już Święty Jan Paweł II będzie patronem Światowego Dnia Młodzieży, który będzie miał miejsce w Krakowie – powiedział ks. dr Józef Kłoch, rzecznik Episkopatu Polski, podczas spotkania z dziennikarzami po ogłoszeniu daty kanonizacji. Podkreślił też, że kanonizacja dwóch papieży podczas jednej uroczystości to rzecz niespotykana i wyjątkowa, zwłaszcza, że Jan XXIII rozpoczął odnowę Kościoła – Sobór Watykański II, a Jan Paweł II wprowadzał jego idee w życie. ks. dr Kłoch powiedział też, że nic nie stoi na przeszkodzie, by podczas kanonizacji Jana XXIII i Jana Pawła II obecni byli dwaj papieże – Franciszek i senior Benedykt XVI. □

opr. ks. TS

Ofensywa przeciw chrześcijańskim świętom

Wszystko wskazywało na to, że we Francji, pod rządami socjalistów... „rewolucyjnych”, rozpoczęła się właśnie ofensywa przeciw świętom chrześcijańskim.

Pierwszym niepokojącym sygnałem było mianowanie przez premiera Jean-Marca Ayraulta, Douni Bouzar na dyrektora państwowego Obserwatorium Laickości. Bouzar jest antropologiem arabskiego pochodzenia. W latach 2003-05 była członkiem Francuskiej Rady Kultu Muzułmańskiego.

Proponuje ona, by dwa najważniejsze chrześcijańskie święta, Boże Narodzenie i Wielkanoc, zastąpić żydowskim Yom Kippur i muzułmańskim Aid. Do tych pomysłów dołączył ostatnio znany we Francji homoseksualista Pierre Bergé. Był on partnerem i współpracownikiem słynnego dyktatora mody Yvesa Saint Laurenta. W latach 1977-98, dyrektorem teatru Athénée i Opery Bastille. Do stycznia 2013 r. posiadał magazyn Têtu, a od 2010 r. jest jednym z właścicieli wpływowego, lewicującego dziennika „Le Monde”. Od wielu lat walczy też o interesy pederastów i ze swojej kasy wspiera Partię Socjalistyczną przez co ma w niej wielkie wpływy. Jego fortuna oceniana jest na 120 mln.euro.

26 września na falach radia RTL deklarował on: „Jestem za całkowitym zniesieniem wszystkich świąt chrześcijańskich. Żyjemy w systemie separacji Kościoła od państwa. Nie jesteśmy tylko chrześcijanami we Francji. Jest u nas duża ilość muzułmanów. Są inne religie. Dlaczego nie brać ich pod uwagę? – pytał. – „Chciałbym, by być laickim do końca, i za wyjątkiem Bożego Narodzenia, które stało się świętem chrześcijańskim, będąc wcześniej pogańskim, usunąć wszystkie inne święta (...). Francja nie ma wiele odwagi. Idźmy do końca separacji (Kościoła i państwa). Religie istnieją, kościoły istnieją. Uważam to za normalne, tak samo jak meczety. Ale jest czymś nieprawdopodobnym, byśmy żyli w ustroju, gdzie co 15 dni obchodzi się święto chrześcijańskie” – przekonywał francuski ateusz.

Wypowiedź Bergé zamieszczoną w Internecie komentowało krytycznie wiele osób. Internauta Gaudet napisał: „W przeciwieństwie do innych osobistości, które używają języka szablonu, Bergé oficjalnie deklaruje swoją chryścianofobię. To jasne, że jest on naszym wrogiem. Chciałbym mu powiedzieć, że to samo laickie państwo finansuje muzułmańskie meczety z pieniędzy podatników, co jest zamachem na zasadę laickości. Zapewne odpowiedziałby mi, że to finansowanie jest słuszne z racji wagi demograficznej islamu, albo stwierdził, że jest ono nielegalne, ryzykując przywołanie do porządku przez instytucje muzułmańskie”.

Ataki na święta chrześcijańskie niepokoją francuskich katolików. W Internecie można podpisywać wspólną petycję portali: „Obserwatorium Chryścianofobii”, „Salonu Beige”, gazet: „Le Rouge et Le Noir”, „Nouvelles de France” i stowarzyszenia „Riposte Catholique”. Napisano w niej m.in. „Stwierdzamy, że wszyscy, którzy znają trochę historię naszego kraju, przyznają rację znanemu powiedzeniu generała de Gaulla, stwierdzającemu, że „o ile państwo jest laickie, to Francja jest chrześcijańska”.

–Gwałcić spóteczeństwo przez czynienie go neutralnym religijnie jest zupełnym absurdem (...). Chcemy Panu, premierze, uroczystie powiedzieć, że dla nas, chrześcijan Francji, reforma proponowana przez panią Bouzar będzie deklaracją wojny, nie tylko przeciw chrześcijaństwu, ale także przeciw historii Francji. Wszędzie, gdzie Francuzi głosowali za waszą większością parlamentarną na pewno nie głosowali, by ponownie rozpocząć znane „wojny dwóch Francji”. Bardzo byśmy chcieli, by jak najszybciej rozproszyć nasze niepokoje – stwierdza petycja. □

Franciszek L. Ćwik

UWAGA! Mini Konkurs „Głosu”

Jeszcze tylko dwa tygodnie!

Biblia w Muzeum Luwru

Redakcja naszego tygodnika zaprasza do udziału w małym, biyskarwicznym quizie wiedzy biblijnej i kolekcji Luwru. Pragniemy w ten sposób zachęcić Państwa do dodatkowej lektury Pisma Świętego i odwiedzin zbiorów Luwru z zakresu archeologii i sztuki biblijnej.

W konkursie należy odpowiedzieć jedynie na pięć poniższych pytań z dziedziny znajomości Biblii i zbiorów archeologii biblijnej i historii sztuki w kolekcjach Luwru.

Oto pytania:

1/ Jeden z najstarszych, Kodeks Prawa króla Hammurabiego z XVIII w.p.n.Ch., zawierał zasady niekiedy podobne do późniejszego Prawa Mojżeszowego. Którego kraju władcą był słynny król Hammurabi?
a. - Asyrii, b. - Babilonii, c. - Egiptu.

2/ Stela Meszy, króla Moabu z IX w.p.n.Ch., który prowadził wojny z biblijnym Izraelem, jest najstarszym zabytkiem zawierającym biblijne imię Boga, tzw. Tetragram. Jakie były owe cztery święte litery?
a. - Jehowa, b. - Adonaj, c. - JHWH.

3/ Luwr prezentuje tajemniczy obiekt, opisujący listę biblijnych skarbów ukrytych w Palestynie, tzw. Zwój Miedziany i naczynie do przechowania najstarszych rękopisów Biblii z I w.n.e., odkryte w słynnych grotach nad Morzem Martwym i opublikowane przez polskiego kumranologa, prof. Józefa Milika.

Jak brzmi nazwa miejsca tego największego odkrycia biblijnego w XX wieku?

a. - Qumran, b. - Jerycho, c. - Jerozolima.

4/ Największym obrazem w kolekcji malarstwa Luwru jest dzieło znanego weneckiego mistrza Paolo Veronese z XVI w., ukazujące Wesele w..., ewangeliczny epizod pierwszego znaku Jezusa z Nazaretu, który dokonał cudu przemiany wody w wino. Gdzie odbyła się słynna uczta weselna w Ojczyźnie Jezusa Galilei?

a. - Nazaret, b. - Kana Galilejska, c. - Tyberiada.

5/ Król perski Dariusz I Wielki z VI w.p.n.e. pozwolił Żydom na odbudowę Świątyni w Jerozolimie, zniszczonej w czasach tzw. niewoli babilońskiej. W Luwrze można podziwiać piękne płaskorzeźby z Pałacu Apadana w Suzie (Iran) ukazujące jego gwardię. Jak nazywa się ten słynny fryz?

a. - Lew z drogi procesyjnej w Babilonie, b. - Sarkofag Eszmunazara z Sydonu, c. - Łuczniczcy z Pałacu Apadana.

Odpowiedzi – na wolnej kartce (z podanym

Imieniem, nazwiskiem i własnym adresem oraz numerem telefonu) – prosimy przestać na adres: Voix Catholique – 263 bis, rue Saint Honoré, 75001 Paris, w terminie do 31 października 2013 r.

Redakcja Głosu Katolickiego nagrodzi pierwszych pięć osób, które udzielią prawidłowych odpowiedzi na wszystkie pięć pytań. Pierwszy laureat konkursu otrzyma ilustrowany album kolekcji Muzeum Luwru (w j. angielskim) Louvre visitor's guide i dwie jednorazowe wejściówki do Muzeum, pozostali laureaci otrzymają także po dwie jednorazowe wejściówki do Luwru (ważne na kolekcje stałe i wystawę czasową – do końca 2013r.) oraz kalendarz „Głosu” na 2014 r. □

Opracował: Dariusz Długosz (fot.)

Muzeum Luwru (metro: Musée du Louvre; Tuilleries) jest czynne codziennie (z wyjątkiem wtorku i niektórych świąt) od godz. 9 do 18 (w środy i piątki do godz. 21.30). Wstęp bezpłatny dla dzieci i młodzieży do 26 lat.

Ludobójstwo w Wandei przed sądem

Franciszek L. Ćwik

Przed sądem w Evreux w Normandii stanął Jérémy Thebault oskarżony o okaleczenie jednego z tzw. „Drzew”, zasadzonych w 1989 r. z okazji 200 rocznicy Rewolucji Francuskiej na dziedzińcu Château-sur-Epte, zamku koło Berthenonville w Eure.

Departament Eure, mimo że położony jest daleko od Wandei, to podobnie jak tam, był teatrem masakry ludności przez wojska rewolucyjnej. Jérémy Thebault postanowił dokonać „zamachu” na ten symbol.

29 marca br. w rocznicę śmierci gen. François-Athanasia de Charette, dowódcy oddziałów powstańczych Wandei wiernych królowi i w 220 rocznicę ludobójstwa w tym regionie, popełnionego przez wojska rewolucyjne, pociął siekierą „Dąb wolności”. Prokurator zażądał dla niego kary dwóch miesięcy więzienia i jednego tys. euro grzywny.

Oskarżony jest przewodniczącym „Francja Akcja Młodości”, lokalnego, narodowego ruchu politycznego w departamencie Val-d'Oise. Gestu swojego dokonał, „by przerwać milczenie Republiki, kłamstwa w nauczaniu historii, bajki o rewolucji, która zabiła, masakrowała, tyranizowała, służąc jako przykład dla komunizmu i nazizmu”.

Przestępstwo popełnione przez młodego, narodowego aktywistę nie jest wielkie. Najważniejsze jest to, że sąd w Evreux, złożony z jednego sędziego, zmierzyć się musiał, mimo woli, z ludobójstwem na wandejskich i jego upamiętnieniem. Po raz pierwszy we Francji wymiar sprawiedliwości wydając wyrok będzie musiał wziąć pod uwagę tamtą, historyczną, okrutną rzeczywistość, dotychczas oficjalnie ignorowaną. Po raz pierwszy trybunał nie będzie mógł uniknąć mówienia i przypomnienia wandejskich zbrodni zagłuszanych przez oficjalne obchody rocznicy Rewolucji Francuskiej.

Pierre-Marie Bonneau, adwokat Jérémy Thebault, wskazał w sądzie na prace naukowe Reynalda Sechera, ukazujące niezbitcie, że w Wandei doszło do zaplanowanego ludobójstwa, wykonanego przez władzę centralną, jaką był Komitet Ocalenia Publicznego.

Reynald Secher, jako świadek w procesie w Evreux, wyjaśniał: Louis-Marie Turreau urodzony w Evreux w 1756 r. opracował trzeci plan eksterminacji w Wandei. Pierwsze straszne kolumny wyruszyły z Eure. To tutaj zostały w sposób perfekcyjny wdrożone zasady przyjęte przez departamentalną Radę Generalną, nakazujące wybitcie „rabusi” wandejskich, obecnych na terenie departamentu. Rozkaz będzie skrupulatnie wypetniony: Wandej-

czycy muszą umrzeć, niezależnie, gdzie się znajdują. Ta właśnie chęć zniszczenia, unicestwienia na zawsze „wrogów wolności” była celebrowana w 1989 r. – przekonywał naukowiec. Po tym wystąpieniu prokurator wydawał się być wstrząśnięty, bo nigdy nie spodziewał się tego co usłyszał, skonfrontowania z takim horrorem i z taką rzeczywistością. Pytał: „czy Pańskie tezy są jednomyślnie przyjmowane?”. Sechere odpowiedział, że to o czym mówi było tematem jego pracy doktorskiej, w której zawarł odkrytą przez siebie prawdę. Jej ignorowanie wynika tylko z przyczyn ideologicznych. Świadczy o tym fakt braku wyrażenia zgody na wejście pod obrady parlamentu złożonych propozycji dwóch ustaw dotyczących ludobójstwa w Wandei i anulowania prawa, na podstawie którego dokonano tych zbrodni. – *Czy tolerowałyby się pomniki zbrodniarzy nazistowskich, drzewo zasadzone dla upamiętnienia Pol Pot, tablice na cześć generałów argentyńskich? Nie, a nazwisko Turreau jest wygrawerowane na Łuku Triumfalnym. Imię Robespiera nosi żłobek, liceum i jedna ze stacji metra paryskiego. Jest w Paryżu ulica Stalina, a we Francji dziedzińiec ulic Lenina i aleja Związku Radzieckiego – mówił Reynald Secher. Pozostaje pytanie, czy te wszystkie argumenty uwzględni sędzia wydając 21 października wyrok?*

Jeżeli chodzi o francuskie przepisy prawne, to brak jest w nich jakiegokolwiek dekretu zakazującego zbierania i wycinania drzew i krzewów, zbierania owoców i grzybów na terenach publicznych, bo są to „res nullius” (rzeczy niczyje), nienależące do nikogo i mogą być brane przez każdego. Drzewo wolności w Château-sur-Epte może być potraktowane przez sąd jako „dobro publiczne”. Otwartą kwestią jest pytanie o jego destrukcję, bo Jérémy Thebault jedynie go porąbał, pokaleczył, a ściął je pracownik merostwa.

Wyrok może być bardzo interesujący, bo czasy się zmieniają. Świadczy o tym ścięcie „Drzewa wolności” przez mieszkańców Bédoin w departamencie Vaucluse, gdzie rewolucjoniści zabili 23 osoby i podpalili miasto. Nikt za zamach na to drzewo nie został pociągnięty do odpowiedzialności. Być może jest to znak, że prawda historyczna o Rewolucji Francuskiej powoli wychodzi na jaw. □

GŁOS WOKÓŁ SPORTU

Bogdan Usowicz

☺ Legia ma 5 punktów przewagi nad Górnikiem i Pogonią oraz 6 nad Wisłą, która nie przegrała jeszcze żadnego meczu. W następnej kolejce Wisła zmierzy się z liderem – Legią. Wyniki 10 kolejki: Podbeskidzie Bielsko-Biała – Piast 0:1, Cracovia – Pogoń 0:1, Ruch – Wisła 1:1, Legia – Śląsk 2:1, Zagłębie Lubin – Jagiellonia 1:1, Lech – Widzew 1:0, Górnik Zabrze – Zawisza Bydgoszcz 3:2, Lechia – Korona Kielce 2:2.

☺ Polacy za granicą. Lewandowski po raz drugi w sezonie znalazł się w jedenastce kolejki Bundesligi magazynu „Kicker”. Za mecz z Freiburgiem (5:0), w którym strzelił dwa gole i wywalczył rzut karny, piłkarz Borussia Dortmund dostał niemal najwyższą notę. Lewandowski ma na koncie sześć trafień w obecnych rozgrywkach i jest współliderem klasyfikacji najskuteczniejszych. Jednego gola Freiburgowi strzelił także Błaszczykowski. Milik zdobył swoją pierwszą bramkę w barwach Augsburga? Polak wpisał się na listę strzelców w 88. min. spotkania z Borussia Moenchengladbach, dzięki czemu gospo-

darze wywalczyli remis 2:2. Stade Reims postarało się o niespodziankę, remisując z liderem tabeli AS Monaco 1:1 (1:1). Całe spotkanie w drużynie gospodarzy rozegrał Krychowiak. W Primera Division Real Valladolid zremisował z Malaga CF 2:2. Wynik ustalił Pawłowski. Salamon został piłkarzem Sampdorii Genua. Polak został wytransferowany na zasadzie współwłasności z AC Milanu.

☺ Na ostatnie mecze kwalifikacyjne do MŚ 2014 z Ukrainą i Anglią trener Fornalik wystąpił zaproszenia m.in. dla Mariusza Lewandowskiego, Wasilewskiego, Peszki i Wojtkowiaka. Tonący brzytwy się chwytają?

☺ FIFA ukarała Ukrainę za rasistowskie wybryki kibiców zamknięciem stadionu na mecz eliminacji MŚ z Polską 11 października.

☺ Ruch jest wyjątkiem w skali Europy. Na Kontynencie są jedynie 4 zespoły, które w składzie mają wyłącznie obywateli swojego kraju. Jednym z nich jest zespół z Chorzowa.

☺ Piłkarze ręczni Vive Targi wygrali z FC Porto Vitalis 35:23 w meczu drugiej kolejki

grupy B Ligi Mistrzów i znaleźli się na czele tabeli.

☺ Janowicz, który leczy kontuzję kręgosłupa, utrzymał się na 15. miejscu w ATP World Tour. Po słabszych występach Urszula Radwańska spadła z 40. na 48. miejsce w rankingu WTA Tour, a jej starsza siostra Agnieszka utrzymała 4 pozycję na świecie. Agnieszka ostatnio awansowała do drugiej rundy turnieju WTA Tour w Pekinie. Polka pokonała Szwajcarkę Voegele 4:6, 6:4, 6:4. Wcześniej zakończyła turniej w Tokio na ćwierćfinale. Urszula Radwańska w Pekinie z kolei przegrała w II rundzie z Kirilenko 4:6, 4:6.

☺ Agnieszka Radwańska zarobiła na korcie od początku roku 2,2 mln\$ (6 miejsce wśród najbogatszych tenisistek sezonu). Prowadzi Amerykanka Serena Williams – 9,7 mln\$.

☺ Sawrymowicz wyprzedził olimpijczyka Mellouli w wyścigu pływackim RCP Tiburon Mile w San Francisco. Polak przepłynął milę z Angel Island do Tiburon w 23 min 46 sek i wygrał 10 tys.\$.

Unia - tajemnica pamięci

Andrzej Nowak (Gość Niedzielny)

Czyba utwierdzą stereotyp krakusa, rozmiłowanego w jubileuszową pompie, bo i tym razem nie mogą się przeciw pokusie nawiązania do wielkiej rocznicy.

2 października minęła bowiem równo 600 lat od odnowienia unii polsko-litewskiej w Horodle nad Bugiem. Niezwykły charakter tej unii określony został nie przez uroczyste potwierdzenie dokonanego już w 1385 roku w Krewie połączenia dwóch państw (formalnie włączenia Litwy do Korony Królestwa Polskiego), ale przez „adopcję” 47 rodów litewskich do herbów polskich panów i szlachty. To była unia społeczeństw, a w każdym razie początek unii ich elit – ograniczonej najpierw do elit katolickich, litewskich, od połowy XV wieku rozszerzanej także (choć, niestety, niekonsekwentnie) o rody ruskie, prawosławne. I ta unia przetrwała blisko cztery wieki.

Jaka była jej tajemnica? Po wielkim wspólnym zwycięstwie pod Grunwaldem Litwa i Polska musiały na nowo określić sens swego zbliżenia. I wtedy Władysław Jagiełło i Witold znaleźli dobrą formułę dalszego trwania unii, a ktoś z wykształconych w Akademii Krakowskiej urzędników kancelarii królewskiej dał tej formule niezwykle wyraz: słowa wstępu do aktu zbratania Litwinów z Polakami: „Wiadomo, że nie dostąpi zbawienia, kto nie będzie wspierany t a j e m n i c ą m i ł o ś c i [misterio caritatis], która nie działa opacznie, lecz promieniejąc własną dobrocią, zważnionych godzi, pokłóconych łączy, odmienia nienawiści, uśmierza gniewy i daje wszystkim pokarm pokoju, rozproszone zbiera, znękanę krzepi, szorstkie wyrównuje, krzywe prostuje, wszystkie cnoty wspomaga, nikogo nie krzywdzi, wszystko miłuje, tak że ktokolwiek w jej ramiona się ucieka, znajdzie bezpieczeństwo i nie będzie się obawiał niczyjej napaści”.

Tajemnica miłości: który związek polityczny w dziejach Europy wprowadzał takie rozważania? I który okazał się trwalszy od tego na 400 lat wiążącego unią Polskę z Litwą – z krajami europejskiego Wschodu? A jednak – po wspaniałej, arcybogatej historii – unia się rozpadła. Litwini w okresie rozbiorów, niesieni inspiracją romantyczną, jak tyle innych narodów naszego regionu Europy poszukiwali swych odrębnych korzeni w ludowej tradycji, języku. Ostatni raz wystąpili wspólnie z Polakami przeciw carskiemu zaborcy w powstaniu styczniowym w roku 1863. Dwa lata przed powstaniem akt usypania kopca w Horodle, mającego upamiętnić 448. rocznicę unii, był pięknym testamentem historycznej zgody naszych narodów. Jednak po 1863 roku, na fali prześladowań polskość przez Rosjan, Litwini zobaczyli w dawnej unii tragedię utraty własnej, odrębnej tożsamości, jej rozpuszczenia w atrakcyjnej kulturze polskiej i języku. W Horodle dojrzeli ukrytą perspektywę wywłaszczenia z własnej historii i pamięci: jak to, to zostaliśmy „adoptowani” przez polskich panów, jakbyśmy nie mieli swoich rodziców, tradycji, jakbyśmy byli znikąd? W unii, a potem w Rzeczypospolitej dostrzegli „panteon polskość”, budowany na

Horodło – Kopiec Unii Horodelskiej, usypany w 1861 r. w 448 rocznicę podpisania unii polsko-litewskiej (gm. Horodło, powiat hrubieszowski, woj. lubelskie)

„litewskiej mogile”, na grobie przeduniijnej, odrębnej, tak wyraziście zaznaczonej od Mendoga do Witolda litewskiej odrębności.

Tego zarzutu nie mogli przyjąć Polacy, którzy inaczej widzieli wspólną przeszłość. Dla naszych pradziadów pretensje Litwinów, a także Ukraińców i Białorusinów do wyparcia polskość za granice etnograficzne, na zachód od Buga, oznaczały także dramat utraty swojej tożsamości, swoistości polskiej kultury. Pisał o tym z bólem twórca polskiej koncepcji solidarności, Edward Abramowski: „Dla etnograficznej Polski trzeba by było utworzyć nową kulturę i nową duszę. Nie miałyby ona ani historii, ani przeszłości. Czy z takim okaleczeniem duchowym naród mógłby żyć? [...] Ma się jakieś przykre, gnębiące wrażenie, [...] że tam, za Bugiem i Sanem, jesteśmy już obcymi, że jesteśmy kolonią p r z y b y s ó w , których osadził ongi »imperializm« polski”. Polskość z zakwestionowanym w niej miejscem Mickiewicza, Słowackiego, Kościuszki, Moniuszki, a także z wymazanym z jej tradycji Wilnem, Lwowem, Grodnem – taka polskość istotnie oznaczała utworzenie dla niej „nowej duszy i nowej kultury”. Oznaczała także konieczność budowania nowej pamięci, a może przede wszystkim wymazania starej, zapomnienia tego, czym była polskość dla Abramowskiego na przykład i dla tysięcy, dziesiątków tysięcy takich rodzin jak jego. To oznaczać musiało budowanie – przynajmniej na wschód od Buga – panteonu odkrywających swoją pamięć Litwinów, Białorusinów, Ukraińców – na grobie polskiej pamięci Rzeczypospolitej.

Czy możemy do tej pamięci wrócić? Po jej zniszczeniu przemocą przez sowiecki walec? Teraz znów słyszymy, że do raju postnowoczesności, do nowej (europejskiej) unii nie wejdzie ten, kto nie napije się wody z Lety, rzeki zapomnienia – zapomnienia wcześniejszej, silnej, obciążonej konfliktami i urazami tożsamości narodowej w jej wersji XIX- i XX-wiecznej. Znów trzeba zobaczyć siebie jako obcych we własnej historii, trzeba się niejako wywłaszczyć z tej historii – zobaczyć w niej innych i zobaczyć siebie jako obcych. Dotyczy to i Polaków, i Litwinów. Może wobec tego powinniśmy poszukać siebie w historii na nowo? Może powinniśmy zrozumieć Litwinów w ich upartej pamięci odrębnej tożsamości, a i oni może lepiej nas zrozumieją, kiedy my bronimy próbujemy naszej pamięci – nie przeciw nim, ale przeciw – zapomnieniu. Może znajdziemy wobec tego nowego wyzwania inspirację w słowach tamtej unii, opartej na „tajemnicy miłości”? Teraz, kiedy ma ją zastąpić zimna, krótka bardzo pamięć ideologów „ptynnej ponowoczesności”, może znajdziemy znów we wstępie do unii horodelskiej ratunek przed niepamięcią, przed podziałem? No cóż, najpierw musimy przezwyciężyć nasz fatalny, rozgrywany przez sąsiedzkie imperium, podział wewnętrzny... I na Litwie, i w Polsce. □

Z blogu red. Macieja Morawskiego

fol. A. Zawadzka

Widzę z bólem w internecie, że w kraju przedmiotem ostrych ataków jest abp Henryk Hoser, obecny biskup warszawsko-praski.

Ks. Hosera poznałem w Paryżu w latach dziewięćdziesiątych. Kierował on wówczas, po dość nagłym zgonie śp. ks. Zenona Modzelewskiego, paryską Regią Miłosierdzia Bożego polskich Pallotynów i ich słynnym Centre du Dialogue. Szedł wysoce intelektualną drogą wyznaczoną przez śp. księży: Józefa Sadzika i właśnie Modzelewskiego oraz przez obecnego dyrektora międzynarodowego Domu Akademickiego im. Jana Pawła II (w Arcueil) ks. M. Faleńczyka SAC. Ks. Hoser ściśle tu współpracował z wychowanką Sadzika i Modzelewskiego, tak zastępową dla Edition i Centre du Dialogue, red. Danutą Szumską. W ostatnich 3 latach życia

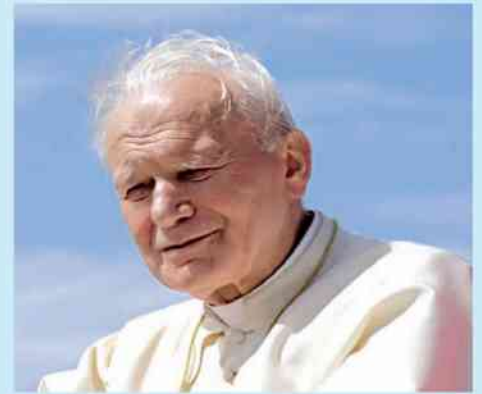
Saint Jean-Paul II

C'est pour bientôt!

Le pape François a annoncé la nouvelle au consistoire des cardinaux, qui s'est réuni le 30 septembre dernier, au Vatican. Le bienheureux Jean-Paul II sera canonisé le dimanche 27 avril 2014, en même temps que le bienheureux Jean XXIII. Le 27 avril, ce sera le dimanche de la Divine Miséricorde en 2014. Ce n'est certainement pas un hasard si cette date-là a été retenue pour la canonisation du pape polonais. Il est retourné au Père le samedi 2 avril, veille du dimanche de la Divine Miséricorde en 2005. Mais à l'heure de sa mort à 21 h 37, du point de vue de la liturgie, on était déjà dans celle du dimanche. Ensuite, il a été béatifié le dimanche 1er mai, jour de la fête de la Divine Miséricorde en 2011. Dans cette logique-là, il n'y a rien d'étonnant à ce que Jean-Paul II soit canonisé le jour de cette fête. Notre pape manifestait une grande dévotion à la Divine Miséricorde, comme en témoigne la lettre encyclique intitulée « Dives in Misericordia », « Dieu riche en miséricorde », publiée le 30 novembre 1980, un peu plus de deux ans après son élection. Il a aussi largement contribué à la diffusion du message de la Divine Miséricorde, porté par sainte Faustine à la demande du Christ. Et c'est lui qui, en avril 2000, le jour de la canonisation de sœur Faustine, a instauré cette fête de l'Église, fixée au premier dimanche après Pâques.

La décision de la canonisation de Jean-Paul II a été très rapide, car elle intervient neuf ans seulement après la mort de l'intéressé. C'est le pape Benoît XVI qui a pris la décision de déroger à la règle des cinq ans, période normalement nécessaire avant d'entamer une procédure de canonisation. Le pape a prêté une oreille favorable à la demande des cardinaux et à celle de la foule qui portait des banderoles avec l'inscription « Santo subito ! », « Saint tout de suite », sur

la place Saint-Pierre de Rome, au moment des funérailles de Jean-Paul II. Vox populi, vox Dei – jusqu'au XIIIe siècle, dans l'Église catholique, c'est le peuple qui reconnaissait par acclamation la sainteté des futurs saints. Maintenant, le rayonnement du candidat est une condition nécessaire, mais pas suffisante. La canonisation comporte des règles codifiées qu'il s'agit de suivre, mais qui peuvent parfois être dérogées selon la décision souveraine du pape en exercice. Un dossier doit être constitué pour examiner la vie du candidat, sa foi, ses œuvres, sa réputation et les miracles que l'on peut lui attribuer de son vivant ou après sa mort. L'instruction de tout le procès est le fait de la Congrégation pour les causes des saints et la procédure est en général assez longue. Plusieurs étapes sont prévues avec tout d'abord la déclaration que le candidat est vénérable, c'est-à-dire qu'il peut être vénéré localement. Ensuite, c'est l'étape de la béatification qui nécessite la reconnaissance d'un premier miracle. Le bienheureux peut alors bénéficier d'une vénération plus large. Enfin, la troisième étape consiste à reconnaître un deuxième miracle pour que le bienheureux soit déclaré saint, ce qui lui permet de bénéficier d'un culte universel. À chaque étape, le rôle du pape en exercice est important, car c'est lui qui décide si les preuves sont suffisantes ou non, ou si l'on peut sauter l'étape suivante. Cela peut, de ce fait, ralentir ou accélérer la procédure de béatification ou de canonisation. Pour Jean-Paul II, la béatification a eu lieu en 2011, six ans après son décès, après la reconnaissance de la guérison miraculeuse d'une religieuse française, sœur Marie Simon-Pierre, qui souffrait de la même maladie de Parkinson que le pape polonais. Mais auparavant, il aura fallu examiner près de trois cents cas de guérison. La canonisation du pape

Jean-Paul II va intervenir trois ans après sa béatification, après la reconnaissance d'une autre guérison miraculeuse. Il s'agit d'une femme originaire du Costa Rica, Floribeth Mora Diaz, guérie d'un anévrisme incurable au cerveau, le jour de la béatification du pape en 2011. Nous en sommes donc à la fin du processus. Jean-Paul II est déjà virtuellement saint – même si sa sainteté ne fait pour nous aucun doute depuis longtemps, il faut quand même attendre la cérémonie officielle pour qu'elle soit effective. Le même jour, un deuxième pape sera canonisé. Il s'agit de Jean XXIII, pape de 1958 à 1963. Appelé affectueusement « le Bon Pape » en raison de sa simplicité qui lui a valu une grande popularité, il a engagé les travaux du concile Vatican II, en 1962, qui dureront trois ans. L'évêque de Cracovie de l'époque, Karol Wojtyła, y a participé activement. Plus tard, devenu pape sous le nom de Jean-Paul II, il contribuera à redresser l'Église, affaiblie par la crise qu'elle a subie après la fin du concile. Il y a donc une certaine continuité entre les deux papes qui ont été à la tête de l'Église à des moments clés pour elle, d'où le choix du même jour pour la canonisation des deux hommes. Pour la petite histoire, Jean XXIII sera le quatre-vingtième pape à être canonisé et Jean-Paul II le quatre-vingt-unième. Avec quatre-vingt-un papes canonisés et neuf béatifiés, cela fait presque un tiers sur un total de deux cent soixante-six papes. □

– maciejmorawski.blox.pl

Jerzego Giedroycia, ks. Hoser, stał się człowiekiem bardzo bliskim kierownika „Kultury”, a w roku 2000 przewodniczył jego pogrzebowi.

Ks. Hoser ujawnił wówczas, że Jerzy Giedroyc życzył sobie pogrzebu w Kościele katolickim, choć nieraz ostro Kościół krytykował. Pewni tutejsi katolicy „ultrasi” wówczas, jak przypominam sobie, odnosili się niechętnie do Ks. Hosera ze względu na jego przyjaźń z Giedroyciem.

W rozmowie z Sekcją polską Radia France Internationale – jeśli pamięć mnie nie myli – ks. Hoser uwydatnił to, że linia „Kultury” bynajmniej nie była ateistyczną. Wskazywał on, że „Kultura była nacechowana tymi samymi wartościami, którym służą katolickie ośrodki”. Nawiązał on wtedy też do długoletniej współpracy Pallo-tynów ze środowiskiem „Kultury”, do faktu, iż odczyty autorów publikujących w „Kulturze” przez całe lata miały miejsce w pallotyńskim Centre du Dialogue, w Paryżu VII-mym.

Jak mi mówiono, kard. Jean Marie Lustiger i pewna liczba francuskich biskupów, księży, zakonników oraz także dziennikarzy katolickich wysoko cenili ks. Henryka Hosera. W sferach tych uważano go, za kaptana dużej klasy, nowoczesnego, otwartego na świat. Moi katolicy przyjaciele z Paryskiej Akademii Europejskiej, których z ks. Hoserem odwiedzałem, widzieli w nim luminarza i człowieka dialogu o dużym, pozytywnym oddziaływaniu. Moja córka, Natalia, i mój zięć Raymond (obecnie działacz laikatki obrządku melchickiego), oboje prawnicy, w swych czasach akademickich brali udział w spotkaniach grupy francuskich studentów katolików, grupy kierowanej przez ks. Hosera. Byli oboje pod wrażeniem jego inteligencji, otwartości, umiejętności w dialogowaniu z nowoczesną młodzieżą. Jednym słowem arcybiskup Hoser, to inteligent z prawdziwego zdarzenia, bardzo współczesny kaptan najwyższej klasy, w moim odczuciu bardzo bliski myśli Papieża Franciszka. □

Exlibris GK

„Matka chrzestna”

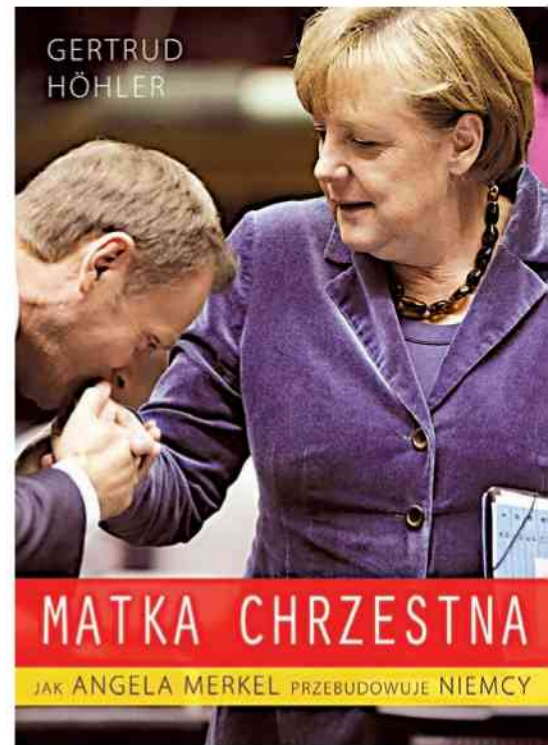
„W polskich księgarniach pojawiła się książka autorstwa niemieckiej publicystki, byłyj doradczynie Helmuta Kohla, Gertrudy Höhler, która już stała się europejskim bestsellerem, ale i zarzewiem dyskusji – dokąd za prowadzącą Euroję dalsze rządy Angeli Merkel, „Matka Chrzestna” to biografia polityczna Angeli Merkel ukazująca kulisy systemu jej władzy.

Ciekawe oryginalne, szwajcarskie, wydanie tej biografii ozdobione jest słynnym zdjęciem Donalda Tuska całującego dłoń kanclerz Niemiec, podobnie jak okładka polskiej edycji. Jednak w samej książce nie ma nawet wzmianki o polskim premierze. Skojarzenie tytułu książki i filmu „Ojciec chrzestny” jest oczywiste.

Zdaniem autorki biografii, Angela Merkel nie realizuje żadnej strategii poza tą, która pozwala jej utrzymać się przy władzy. Bez skrupułów przywłaszcza sobie programy innych partii, niszcząc tym samym różnorodność sceny politycznej i paraliżując demokratyczną konkurencję. Abstynencja od wartości daje jej przewagę nad tymi, którzy reprezentują określone idee. Gertrud Höhler postrzega w działaniach kanclerz niebezpieczną tendencję dla Niemiec, a także dla Europy. Z unikania wszelkich deklaracji i obietnic oraz lekceważenia zasad moralnych przywódczyni Niemiec uczyniła swój program, co w konsekwencji prowadzi do odrzucenia najważniejszych reguł gry obowiązujących w demokracji. Angela Merkel stopniowo marginalizuje instytucje polityczne i dąży do centralistycznych rządów.

„Książka jest krytyką rządów Angeli Merkel z pozycji konserwatywnych” – mówi jej tłumacz na język polski – Ewa Stefańska. Choć biografia ukazała się w Szwajcarii (żadne niemieckie wydawnictwo nie chciało jej opublikować), trafiła od razu na listy bestsellerów w Niemczech. Zainteresowanie czytelników było ogromne, publikacja doczekała się dwóch dodruków. Była też, jeszcze przed tamtejszymi wyborami parlamentarnymi, szeroko omawiana w mediach.

„Książka przedstawia Angelę Merkel taką, jakiej nie znacie, a nawet nie chcielibyście poznać” – mówi Stefańska. A dla wpolityce.pl wyjaśnia – „Matka Chrzestna” to fundamentalna krytyka kanclerz Merkel. Nie było dotychczas tak ostrej jej krytyki z pozycji konserwatywnych. Głównym tematem książki jest tzw. System M, nazwany tak od nazwiska Merkel. Höhler opisuje w jaki sposób Angeli Merkel udaje się utrzymać przy władzy, bo właśnie główną ideą działania kanclerz RFN jest to, aby utrzymać się przy władzy. O nic więcej w zasadzie jej nie chodzi, bo jak autorka pokazuje – kanclerz nie realizuje żadnej strategii poza tą, która pozwala jej utrzymać się przy władzy. „Władza jest

lepsza, niż jej brak” – to jest credo Merkel. System M w szczegółach polega na abstynencji od wartości, uciekaniu od wszelkich zobowiązań, lojalności i prawdy. Całkowita nieczytelność działań to też cecha tego systemu. To taka jakby „demokracja zapowiedzi”, czyli pewne rzeczy się mówi, ale potem cisza. Nikt nie pyta, nikt się nie odnosi do zapowiedzi itd. To jest takie powolne i ciche odchodzenie od demokracji. Autorka wprost pisze o przechodzeniu od demokracji do systemu totalitarnego. □

opr. Red.

Obrona niezależnych ekspertów to nasz obowiązek

Nagonka jaką urządzono na ekspertów Zespołu Parlamentarnego, który pod przewodnictwem Antoniego Macierewicza bada przyczyny smoleńskiej tragedii, jest skandalem. Wybitnych naukowców o niezaprzeczanym dorobku naukowym i uznaniu w środowisku, przedstawia się jako osoby niekompetentne, których udział w badaniu okoliczności katastrofy jest nieporozumieniem.

Z kolei w roli autorytetów obsadzono członków rządowej komisji, którzy od wielu miesięcy wspólnie z rządowymi propagandystami lansują teorię, zgodnie z którą Smoleńskiej Tragedii winni są polscy piloci. Przy tym towarzyszy temu nieustanny atak zarówno członków komisji rządowej jak i polityków PO i przychylnych im mediów na wszystkich, którzy chcą dojść prawdy o Smoleńskiej Tragedii lub choćby tylko zadają niewygodne dla rządu pytania.

Szefujący rządowej komisji dr Lasek z pozycji wszechwiedzącego autorytetu poucza, napomina i atakuje tych, którzy – wbrew całkowitej bierności rządu i prokuratury – postanowili okoliczności śmierci polskiego Prezydenta i towarzyszącej mu delegacji wyjaśnić bez względu na to jak brutalna i szokująca będzie prawda.

Nie znam kwalifikacji Laska, ale nie będę używał jego metody i nie będę twierdził, że jest szalony i niekompetentny. Twierdzą natomiast, że służy złej sprawie – fałszowaniu rzeczywistości w sprawie dla naszej Ojczyzny absolutnie fundamentalnej, której wyjaśnienie ma dla naszego państwa znaczenie zupełnie zasadnicze.

W przeciwieństwie do Laska byłem na miejscu

katastrofy smoleńskiej, widziałem dymiące szczątki samolotu i przerażający obraz zniszczeń. Dlatego mogę powiedzieć, że to co opowiada on i jego koledzy z rządowej komisji ma z rzeczywistością bardzo niewielki związek.

W przeciwieństwie do Laska skorzystałem też z zaproszenia prof. Biniendy, którego w Chicago odwiedziłem w kwietniu br. na Uniwersytecie w Akron. Na własne oczy widziałem jedno z najnowocześniejszych na świecie laboratoriów, z którego korzysta m.in. NASA i rząd USA. Wszystkim polecam relację z tej wizyty jaką możemy zobaczyć w Telewizji Trwam, która na miejscu nagrała godzinny materiał filmowy <http://www.youtube.com/watch?v=v3y-qgtugSM> i <http://www.youtube.com/watch?v=yIRy1TIhoeM>. Jeśli więc rządowi propagandziści spod znaku „Gazety Wyborczej” dezawuuują prof. Biniendę to właśnie dlatego, że jest wybitnym ekspertem, a Jego praca przybliżyła nas do poznania prawdy o Smoleńskiej Tragedii.

Musimy być tego świadomi i przygotowani, że im bliżej będziemy – dzięki niezależnym ekspertom – pokazania co naprawdę stało się 10 kwietnia 2010 r. w Smoleńsku, tym bardziej będziemy atakowani i pomawiani. Naszą odpowiedzią na te ataki powinna być jeszcze większa determinacja i wytrwałość w dążeniu do prawdy. Jesteśmy to winni śp. Prezydentowi Lechowi Kaczyńskiemu, bez względu na koszty i konsekwencje jakie się z tym wiąże. To jest nasz obowiązek. □

Adam Kwiatkowski

Kartki z Historii

Bogdan Usowicz

Jak SB zainteresowała się „Głosem Katolickim”?

Z dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej wynika, że nasz, paryski tygodnik stał się obiektem zainteresowania peerelowskiej Służby Bezpieczeństwa jeszcze w latach 60-tych.

Uwagę warszawskiej centrali na „Głos Katolicki” zwrócił TW (tajny współpracownik) SB „Gabriel”. Jak pisze na ten temat Dorota Kania: „w czasie rozmów kontakt informacyjny sam zwrócił bezpiece uwagę na celowość uważnego śledzenia publikacji „Głosu Katolickiego” wydawanego we Francji. Sugerował pomoc w tym zakresie, dorzucając, iż jest w kontakcie z redaktorem naczelnym ks. Adolfem Józefem Stopą (zmarły w 1988 b. redaktor „GK”, podczas wojny kapelan polskich lotników w Wielkiej Brytanii). Pracownicy wywiadu potwierdzali później znajomość tematyki przez „Gabriela” i to, jak wartościowym jest źródłem. Doceniali jakość informacji, rewanżując się zwerbowanemu i obdarowując go regularnie za pośrednictwem rezydenta prezentami w postaci papierosów i alkoholu.”

Kim był TW Gabriel? I tu kolejna ciekawostka... historyczna. Był nim bowiem zarejestrowany przez wywiad PRL jako kontakt informacyjny „Gabriel”, wieloletni współpracownik Urzędu ds. Wyznań, ateista, profesor Wyższej Szkoły Nauk Społecznych przy KC PZPR, Edward Ciupak. W życiu prywatnym ojciec znanej obecnie działaczki feministycznej... Magdaleny Środy. Ciupak wielokrotnie przebywał we Francji, gdzie zabierał też kilka razy córkę Magdalenę.

Wykorzystywanie go jako kontaktu informacyjnego wywiad PRL rozpoczął w maju 1965 r. Dorota Kania pisze, że „z odręcznych notatek wynika, że podczas rozmowy z 20 kwietnia 1965 r. z pracownikiem paryskiej rezydentury ps. „Sawan”, Edward Ciupak przekazywał informację na temat prof. Świeżawskiego, który uzyskał stypendium francuskie. Przekazywał również bardzo szczegółowe informacje dotyczące dra Małanowskiego z katedry socjologii UW, który przebywał we Francji”.

Głównym zadaniem agenta było jednak zbieranie informacji na temat Polskiej Misji Katolickiej. Rezydent wywiadu prowadzący Ciupaka, oceniał, że źródło jest komunikatywne i ma z nim w rozmowie „bardzo bezpośredni kontakt”, a „idąc do niego z konkretnym pyta-

niem, można liczyć »na pewniaka« na wyczerpującą odpowiedź”.

W dokumentach IPN znajduje się m.in. tajna notatka „Sawana” z rozmowy z doktorem Edwardem Ciupakiem sporządzona 21 stycznia 1965 r. Można w niej przeczytać, że „E. Ciupak został wprowadzony przez Marka Śliwińskiego na spotkania urządzane w Paryżu przez zakonnik Placyda Galińskiego. M. Śliwiński przebywa we Francji na paszporcie PRL, ukończył studia socjologiczne na UW. Placyd Galiński pochodzi z klasztoru z Tyńca, ma paszport polski, nosi się z zamiarem powrotu do kraju. W każdy czwartek przy ul. 19, Maitre-Abert (Hotel Etienne Delet) Galiński organizuje dyskusje na tematy religijne. Omawia on np. biblię. (...) W soboty odbywają się spotkania towarzyskie (...). Poza tym Galiński przyjmuje indywidualnie. Poszukuje on mieszkań i pracy dla ludzi przyjeżdżających z kraju. (...) Ciupak twierdzi, że cała ta impreza ma inny niż tylko religijny charakter. Rozmówca mój nadal będzie się interesował Galińskim”.

„Gabriel” we Francji śledził sprawę parafii polskiej. Cytowany przez Kanię i zachowany w IPN raport rezydenta donosi: „przesiaduje w kościołach, robi wywiady wśród wiernych, zna wielu księży, rozmawia w Misji Katolickiej, szpera w bibliotekach Misji”. Rezydent wywiadu PRL dodawał, że jego kontakt świetnie orientuje się w tematach problematyki interesujących SB, w tym dotyczących związków Kościoła we Francji z polską emigracją, polskiej Misji Katolickiej i seminariów duchownych. „Gabriel” wskazywał m.in., że przepływał pieniądze do Polski z Paryża odbywa się przez sprzedaż w kraju dewocjonalistów pochodzenia francuskiego.

Wśród zadań postawionych Ciupakowi było dokonanie opisu struktury instytucji związanych z polskim Kościołem we Francji. Właśnie wtedy zwrócił on uwagę SB na „celowość uważnego śledzenia publikacji „Głosu Katolickiego” wydawanego we Francji”.

W dokumentach przechowywanych w IPN dotyczących prof. Ciupaka znajduje się

też kilkunasturowa, odręcznie sporządzona notatka na temat studenckiej pielgrzymki z Paryża do Chartres. Znalazły się w niej oceny relacji pomiędzy Misją i seminarium oraz roli ks. Stopy.

„Gabriel” opisywał też organizatorów pielgrzymki: ks. Georgesa (Jerzego) Wierusza Kowalskiego i ks. Burzawę, scharakteryzował też grupę polskiej młodzieży emigracyjnej. W napisanej charakterystyce pisał, że jej poglądy nie pokrywają się z „ideologią propagowaną przez Wolną Europę” o przesładowaniu Kościoła katolickiego w Polsce.

Po powrocie do kraju Edward Ciupak podjął pracę w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie wykładał do 2005 r. Pracował także w Wyższej Szkole Nauk Społecznych przy KC PZPR Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej). Był też dziekanem Wyższej Szkoły Administracyjno-Społecznej w Warszawie i wykładał w warszawskiej Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania. Publikował w tygodniku „Argumenty” - piśmie Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej, wykładał na Wieczorowym Uniwersytecie Marksistowsko-Leninowskim (słynny WUML-u), jeździł z odczytami dla działaczy Centralnego Ośrodka Informacji Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli. Zmarł w 2011 roku. Wg „Gościa Niedzielnego” „prof. Ciupak miał się nawrócić tuż przed śmiercią i modlić o nawrócenie córki Magdaleny. Inna wersja mówi, że to właśnie ona podała umierającemu ojcu krzyż”. Sama Środa stanowczo zdementowała, by podawała ojcu krzyż i oświadczyła, że nie była nawet przy jego śmierci. Fakt nawrócenia w obliczu śmierci nie został jednak zdementowany.

Jest to tylko jedna z historii agentury SB we Francji. Ujawnienie innych jest tylko kwestią czasu i kwerendy w zasobach IPN. Szperanie w teczach bywało krytykowane, ale ujawnienie agentury jest jednak dość ważne dla wyjaśnienia różnych aspektów m.in. historii emigracji polskiej. Dzisiaj to oczywistość... □

Naprawa myślenia

ciąg dalszy ze str. 5

O prawdzie i mocy objawień w Fatimie świadczy zwycięstwo Matki Bożej, które dokonano się w perspektywie całej historii XX w., a także w setkach tysięcy indywidualnych historii życia poszczególnych osób. Najpełniej ukazało się ono zaś w misji i działaniu bł. Jana Pawła II, który został uratowany przez Panią Fatimską od kuli zamachowca. Papież pisał później w swojej książce *Pamięć i tożsamość*: „Czyż mogę zapomnieć, że wydarzenie na placu św. Piotra miało miejsce w tym dniu i o tej godzinie, kiedy od sześćdziesięciu z górą lat wspomina się w portugalskiej Fatimie pierwsze pojawienie się Matki Chrystusa ubogim wiejskim dzieciom? Wszak we wszystkim, co mnie w tym właśnie dniu spotkało, odczułem ową niezwykłą macierzyńską troskę i opiekę, która okazała się mocniejsza od śmiercionośnej kuli”. Warto

dodać, że również działalność apostolska Jana Pawła II wprost odwoływała się do myśli ludzkiej, do właściwego rozumienia istoty człowieka.

Osobiście, po raz pierwszy bardzo mocno przeżyłem spotkanie z MB Fatimską podczas peregrynacji Jej figury w moim rodzinnym mieście. Działo się to w latach dziewięćdziesiątych minionego stulecia. W ów zimowy wieczór panował siarczysty mróz. Nie pamiętam zbyt wielu słów wypowiedzianych przez kapłanów, ale mam w pamięci obraz tysięcy ludzi idących w procesji poprzez zasypane śniegiem uliczki starego miasta, a nad ich głowami pięknie oświetloną i przybraną kwiatami figurę MB Fatimskiej. Ilekroć powracam do tego wspomnienia odczuwam niezwykłą moc i poczucie bezpieczeństwa, że Maryja troszczy się o mnie i będzie wskazywała drogę naprzód. □

ks. Grzegorz Bartko

Z Kut do Paryża, z Paryża do Warszawy...

26 września w Sejmie RP miała miejsce ważna uroczystość przekazania do Archiwum Akt Nowych w Warszawie dokumentacji życia znanego działacza narodowego i polonijnego śp. Stanisława Łuckiego.

Polakom w Paryżu postaci tej specjalnie przypominać nie trzeba. Urodzony w Kutach na Kresach Stanisław Łucki po klęsce Polski w 1939 r., dotarł do Francji, jest żołnierzem Brygady Podhalańskiej, bierze udział w jej wyprawie pod Narwik, w okupowanej Francji jest ważnym ogniwem sieci wywiadu F2. Po wojnie włącza się w życie emigracyjne, sprawuje ważne funkcje w agendach rządu emigracyjnego, Stronnictwie Narodowym, placówkach emigracyjnych (m.in. SPK, Radzie Skarbu Narodowego, TH-L, Towarzystwie Opieki nad Zabytkami Polskimi i Grobami Historycznymi). Wielokrotnie odznaczany (m.in. Krzyż Walecznych, Legia Honorowa, Krzyż Komandorski z Gwiazdą Odrodzenia Polski). Zmarł w Paryżu po długiej chorobie 28 stycznia 2013 roku.

Przez całe swoje życie zbierał i dokumentował wydarzenia, w których przyszło mu brać udział. W ten sposób powstało bogate Archiwum, liczące 352 jednostki (6,3 m. bieżących dokumentacji), które jego małżonka dr Anna Łucka zdecydowała się przekazać do Kraju. Podpisanie aktu przekazania miało miejsce w Warszawie, właśnie w sali kolumnowej Sejmu, co oddawało historyczną wartość zgromadzonej Kolekcji i jej znaczenie dla mocno przecież przetrzebionych krajowych Archiwów.

Patronat nad uroczystością objęła marszałek Sejmu Ewa Kopacz. Poprowadziła ją wiceprzewodnicząca Komisji Łączności z Polakami za Granicą posłanka Joanna Fabisiak, która podziękowała Marszałek Kopacz za objęcie patronatu nad pierwszym w historii przekazaniem Archiwum polonijnego, które odbywało się w gmachu Sejmu. Wśród gości zaproszonych na uroczystość byli m.in. wdowa po Prezydencie RP na Wychodźstwie Karolina Kaczorowska, b. marszałek Sejmu Alicja Grzeškowiak, obecny wicemarszałek Sejmu Cezary Grabarczyk, poseł Jarosław Sellin, ks. bp. Wojciech Polak, rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji ks. inf. Stanisław Jez, a także liczni goście z kraju i zagranicy, od kombatan-

tantów, po młode pokolenie członków akademickiej korporacji.

Po powitaniu gości, posłanka Fabisiak przypomniała, że w domach, piwnicach i kufrach mieszkających za granicą Polaków zapewne nadal znajduje się wiele narodowych skarbów, które są szansą wzbogacenia naszej pamięci.

Oficjalnego otwarcia uroczystości dokonał w imieniu marszałek Kopacz, jej zastępca Cezary Grabarczyk. Wicemarszałek uznał to za „akt bez precedensu”, „wydarzenie wyjątkowe, które jest nie tylko zapisem życia Stanisława Łuckiego, ale także zapisem działań innych Polaków”, którzy mieli z nim styczność. Wicemarszałek przypomniał też, że przez lata to „Polonia była nośnikiem idei wolnej Polski”.

Naczelny dyrektor Archiwów Państwowych prof. Władysław Stępnik dodał, że przejmowane archiwum należy do bardzo ważnych kolekcji prywatnych i świadczy, że „mieliśmy do czynienia z osobą wybitną, a zgromadzone materiały mają szeroki zakres merytoryczny i chronologiczny”. Dyrektor Archiwów dodał też, że dokonaniami Stanisława Łuckiego „można by wypełnić kilka życiorysów”. Prof. Stępnik przypomniał m.in. drobny epizod, dotyczący sporu polskich i brytyjskich historyków o wkład Polaków do alianckiego wywiadu. Efektem tego sporu był wspólny Raport, w którym znajduje się i nazwisko Stanisława Łuckiego. Prof. Stępnik przypomniał, że działalność polskiego wywiadu to jedna z wielkich, a nie zawsze docenionych, polskich Victorii.

Kolejnym mówcą była wdowa po śp. Stanisławie, Anna Łucka, która w bardzo emocjonalnym i osobistym wystąpieniu przypomniała jego sylwetkę, zaangażowanie religijne, życiową postawę, a nawet kresowe poczucie humoru. Powitała też osobno dawną koleżankę Zmarłego, jeszcze z kresowych Kut – Łucję Andrzejewską. Wzruszona Anna Łucka, podziękowała za „uhonorowanie pamięci męża w tak doniosłym miejscu” i kontynuowała m.in.: „to dla nas duży zaszczyt, ale nic tak wzniosłego nie miało by miejsca, gdyby

Zapraszamy na spektakl poetycko-muzyczny

Księżę Tadeuszu, czy Ksiądz się do nas uśmiecha?

27 października przypadają urodziny śp. Ks. Tadeusza Śmiecha. Gdyby żył, kończyłby tego dnia 62 lata...

Aby ocalić od zapomnienia jego osobę, grupa młodzieżowa z paryskiego „Bellevillu” zaprasza na spektakl poetycko-muzyczny, zatytułowany: „Księżę Tadeuszu, czy Ksiądz się do nas uśmiecha?”.

Zapraszamy do wystuchania utworów Kaptana – poety, wraz z wiązką piosenek pełnych wiary, radości, optymizmu...

Niedziela, 27 października, po Mszy św. o godz. 11.30. Kaplica MB z Belleville, Paryż - 3, rue Rampal. □

Stowarzyszenie „Kresy” en France - Association des Polonais des Confins en France

Zarząd Stowarzyszenia „Kresy” we Francji ma zaszczyt zaaprobować na konferencję historyczną z Ks. prof. Romanem Dzwonkowskim SAC

Kresy Wschodnie I i II Rzeczypospolitej - historia i współczesność. Zarys historii Kresów, słowo o ich genezie, granicach politycznych, składzie etnicznym, o religii i wyznaniach, o ludności polskiej na Kresach, jej losach w ubiegłym wieku i o jej sytuacji w chwili obecnej.

27 października - godz. 16
w Centrum Dialogu OO. Pallotynów
21-23, rue Surcouf 75004 Paris

Serdecznie zapraszamy na spotkanie i dyskusję.

Ks. Roman Dzwonkowski SAC, emerytowany prof. na Wydziale Nauk Społecznych KUL, socjolog i historyk. Autor szeregu prac na temat Polaków i Kościoła katolickiego w byłym ZSRS i w krajach powstałych po jego rozpadzie. Od z górą 40 lat bywa często na Kresach Wschodnich I i II RP.

Więcej informacji:
tel: 01 43 03 38 33; 06 62 69 13 83

nie Twoja, Staszku, miłość do Ojczyzny, twoja – Polaka – walka na ziemi francuskiej razem z Francuzami, (...) walka o wolność Francji i Polski, gdyby nie Twoja kilkudziesięcioletnia działalność polityczna, społeczna, kulturalna w polskich i francuskich organizacjach niepodległościowych, kombatanckich i kulturalnych, Staszku, by nasza kochana Ojczyzna była wolna!”. I dalej: „w świetle 33 lat naszego małżeństwa, dzięki naszej pracy, naszym rozmowom czy dyskusjom z przyjaciółmi, a szczególnie Twemu zaangażowaniu, mogłam utwierdzić się w przekonaniu, iż być Polakiem wiernym Bogu, Ojczyźnie i tradycji, to rzecz piękna i nadzwyczajna. Staszku, dziękuję Ci za piękno i prawość Twojego polskiego spojrzenia, spojrzenia gorliwego patrioty, człowieka modlitwy i sumienia. Siły w życiu czerpałeś z modlitwy, szczególnie oddany, od najmłodszych lat, Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Życie poświęciłeś Bogu i Ojczyźnie, służąc ludziom całym swym życiem, pochłonięty sprawami polskimi często za cenę wielu wyrzeczeń, również rodzinnych. (...)”.

Kończąc swoje wystąpienie dr Łucka podziękowała osobno znanemu historykowi prof. Janowi Żarynowi. Trwająca od 20 lat znajomość zaowocowała nie tylko recepcją dokonań St. Łuckiego w kraju, ale i kontaktami z Archiwum Akt Nowych, które zbieraną przez długie lata kolekcję przejęło.

Po bardzo osobistym wspomnieniu Małżonki, podpisała ona, razem z dyrektorem Archiwum Akt Nowych (AKN) prof. Tadeuszem

Krawczykiem, akt przekazania Archiwum. Oficjalną część wystąpienia zakończył dr Mariusz Olczak, który w imieniu AKN dokonał wstępnego opracowania i skatalogowania przejętych dokumentów. Dr Olczak opowiadając o zawartości zbiorów podzielił je na kilka grup: materiały biograficzne, materiały dotyczące sieci wywiadowczej F2, korespondencję, dokumenty dotyczące organizacji emigracyjnych (m.in. SPK, AK, Stronnictwa Narodowego, czy Polskiej Misji Katolickiej) wreszcie źródłowe, często rękopiśmienne, materiały Stronnictwa Narodowego, dokumenty dotyczące rządu emigracyjnego (500 stron oryginalnych dokumentów), ulotki i fotografie z czasów pomocy dla Kraju i akcji na rzecz zniewolonej Polski oraz na część zawierającą różne periodyki i wydawnictwa emigracyjne. Fotografie części przejmowanych dokumentów, w czasie wykładu dra Olczaka, można było zobaczyć na specjalnym ekranie. Dodatkową ilustracją przejętych Archiwaliów stanowiła też specjalna wystawa przygotowana w Sali Kolumnowej Sejmu zatytułowana „Kochali Ojczyznę i walczyli o wolność Polski. Wojenna emigracja we Francji z Archiwum Stanisława Łuckiego, 1939-1989”. Na planszach umieszczono po kilka przykładów podzielonych tematycznie dokumentów, które z podparyskiego Vitry sur Seine trafiły do Warszawy.

Uroczystość zakończył obiad i koktajl w sejmowej restauracji „Hawetka”. □

bd

Pielgrzymka na Górę św. Otylii

Bóg jest obecny wszędzie. Są jednak miejsca na świecie, w których Jego obecność jest wyczuwalna na każdym niemal kroku.

Do takich miejsc należy Góra świętej Otylii (Mont Sainte Odile), w Wogezach w Alzacji, otoczona pięknymi lasami, obfitującymi w grzyby, borówki i zwierzyńnię leśną. Nie jest ona zbyt wysoka, ma tylko 764 metry wysokości, ale dominuje nad około trzystoma miejscowościami, które można podziwiać z góry w piękną pogodę i zabawić się ich liczeniem. Przy czystym niebie można zobaczyć odległy o 40 km Strasbourg.

Kim była Święta Otylia? Urodziła się w 660 roku w Obernai w Alzacji jako córka tutejszego księcia Adalryka, bardziej znanego pod nazwiskiem Etichon. Ponieważ urodziła się niewidoma i brzydka ojciec rozkazał ją zabić, ale jej matka, świętobliwa Berwinde ukryła dziecko w klasztorze sióstr w Baume les Dames, gdzie dziewczynka po wielu latach została ochrzczona przez św. Ercharða biskupa, który był jednocześnie jej wujem. Przy chrzcie Otylia cudownie odzyskała wzrok i z latami wypiękniła. Jej brat Hugon postanowił przedstawić ją ojcu, ale porywczy książę nie chciał o niej słyszeć i w gniewie zabił syna. Gryziony wyrzutami sumienia chciał później naprawić zło i wydać Otylię dobrze za mąż. Ta jednak postanowiła poświęcić się Bogu, odmówiła małżeństwa i musiała uciekać przed gniewem ojca. Po latach Adalryk spotkał córkę jak pomagającą biednym, wzruszył się tym i postanowił zmienić swoje życie. Ofiarował Otylii zamek w Hohenburgu. Ona przebudowała go na klasztor, i została jego pierwszą księżką. Jej ojciec i matka żyli odtąd pobożnie, a po śmierci w 690 r. zostali pochowani właśnie w tutejszym klasztorze. Św. Otylia często schodziła z góry, do drugiego klasztoru, który wybudowała, po drodze służąc pomocą biednym, których nigdy nie brakowało. Pewnego dnia spotkała żebraka, który prosił ją o pomoc, a ponieważ nic nie miała, łaską uderzyła w skałę a wytrysnęła z niej woda. Źródłko to istnieje do dzisiaj i podobno woda z niego leczy choroby oczu. Otylia zmarła 13 grudnia 720 r.; jej ciało spoczywa w sarkofagu znajdującym się w kaplicy św. Otylii tutejszego świątyni. Święta jest patronką Alzacji i przyzywa się jej w chorobach oczu. Obok licznych kaplic znajduje się tu również kościół pw. Wniebowzięcia NMP, w którym to od wielu lat wystawiony jest

do wiecznej adoracji Najświętszy Sakrament.

Jak wielkie znaczenie dla kultu Kościoła katolickiego ma Góra Św. Otylii, niech świadczy fakt, że Bł. Jan Paweł II odwiedził to miejsce 11 października 1988 r. w czasie pielgrzymki do Francji i spotkał się tu z miejscowymi zakonnicami. Przypomina o tym stela, która została postawiona na pamiątkę tego wydarzenia. Wyrzyto na niej wizerunek Bł. Jana Pawła II i jego słowa dotyczące tego miejsca: „Do was wszystkich, których Św. Otylia zaprasza od wieków na to miejsce, abyście pozwolili oświecić się Chrystusowi i przyjęli tchnienie Ducha.”.

W roku 2006 papież Benedykt XVI podniósł tutejszy kościół Wniebowzięcia NMP do rangi Bazyliki Mniejszej.

Do tego właśnie miejsca Polskie Zjednoczenie Katolickie Regionu Lotaryngii zorganizowało w sobotę 21 września br. pielgrzymkę. W towarzystwie opiekuna PZK ks. Ryszarda Wątoroka oraz ks. Waldemara Krasnego i ks. Bolestawa Franczyszyzna, i pod auspicjami zarządu PZK Regionu Lotaryngii, grupa 50 pielgrzymów udała się do tego pięknego miejsca, gdzie niebo łączy się z ziemią, gdzie Boży spokój koi serca i dusze i nakłania do refleksji nad samym sobą. Po odprawieniu Mszy św., zjedliśmy w restauracji na miejscu posiłek, potem mieliśmy okazję zwiedzić tę spokojną, ziemską przystań ze wszystkimi jej zaletami, z przepiękną panoramą Alzacji – zwłaszcza, że dopisała nam piękna pogoda.

Z okazji mijającego właśnie 25-lecia od wizyty Bł. Jana Pawła II w tym świętym miejscu, mogliśmy obejrzeć wystawę upamiętniającą tamte wydarzenia. Jest to jeszcze jeden dowód na to, że nasz Papież, gdziekolwiek się udawał, pozostawiał niezapomniane wrażenie.

Część odważniejszych pielgrzymów poszła do źródłka po cudowną wodę (ok. 1 kilometra w trudnym skalistym terenie), a po południu nasz ksiądz opiekun przygotował piękne nabożeństwo do św. Otylii.

Wracaliśmy do naszych domostw pełni wrażeniami, ale też i z pewnym niedosytem gdyż z powodu ograniczonego czasu, a przede wszystkim tłumom pielgrzymów i turystów, nie mogliśmy w należyty sposób spokojnie wszystkim obejrzeć. Możemy jednak powiedzieć, że była to kolejna udana pielgrzymka PZK Lotaryngii. Zadowoleni uczestnicy pragną więcej takich, pielgrzymkowo-modlitewnych spotkań, które jednocześnie ubogacają naszą wiedzę i zbliżają wzajemnie nasze wspólnoty z Nancy, Metz, Thionville i Terville. Dziękujemy Zarządowi PZK za zorganizowanie tej pielgrzymki. □

L.D.

Z POLONIJNYCH WSPOMIENIEN

Wieczór muzyki i poezji

Magdalena Bykowska

20 września, dzięki gościnności prof. T. Kuźnickiego, w Stacji Polskiej Akademii Nauk w Paryżu odbyło się spotkanie Stowarzyszenia Polskich Autorów, Dziennikarzy i Tłumaczy w Europie (APAJTE) zatytułowane *Muzyka i Poezja*.

Łicznie zebrani goście, a wśród nich konsul Agnieszka Kucińska oraz sympatycy APAJTE, w części muzycznej usłyszeli między innymi polonezy Kazimierza i Michała Kleofasa Ogińskiego („Pożegnanie Ojczyzny” i Poloneza d-moll), w wykonaniu Teresy J. Czekaj, które w programie wieczoru nawiązywały do jubileuszu mickiewiczowskiego „Pana Tadeusza”, przypadającego w przyszłym roku. Polonezy te rozbrzmiewały niegdyś w salonach epoki napoleońskiej, inspirując niewątpliwie arcydzieła Chopina. W propozycji Justyny Chmielowiec, znanej już w wielu krajach Europy pianistki, znalazł się natomiast chopinowski Polonez en la bemol majeur op.53.

Program wieczoru dopełniały poezja i sztuka.

Sztuka to diaporama prezentująca poetów i tłumaczy - członków APAJTE. Teksty (po francuskusk, a wśród nich dwa

wiersze Norwida, w opracowaniu K. A. Jeżewskiego, czytane były przez aktora Bierry. Nasi tłumacze zaprezentowali też francuskie opracowania utworów: Richarda Bibersteina, Bożeny Pawłowskiej-Kilanowski, Kazimierza Szemiotha oraz urywki z „Tryptyku” Jana Pawła II.

A na ekranie wyświetlane były prace autorów sztuk wizualnych, które przestali nam do prezentacji: Artur Majka, Wela

Elżbieta Wierzbicka, Maria Willard, Piotr Strelnik, Aga Werner, Gabriela Morawetz, Aliska Lahusen. Można było również zobaczyć dwie książki konceptualne autorstwa Diany Pignard.

Na zakończenie spotkania Chór Piast zaśpiewał utwory

Norwida do muzyki swojego dyrygenta Mariana Blicharza.

W wieczorze uczestniczyli należący do naszego Stowarzyszenia, a mieszkający we Francji Jadwiga Dąbrowska, Agata Kalinowska-Bouvy, Mirosława Niewińska, Diana Pignard, Aviva Viktoria Władkowska. Swoją udział w wieczorze zaznaczyli również autorzy z zagranicy - Isabella Degen z Niemiec i Irena Willard z Włoch. □

APAJTE - Association Polonaise des Auteurs, Journalistes et Traducteurs en Europe. Stowarzyszenie działa w Paryżu od 1994 r., zrzeszając artystów, ludzi pióra, autorów sztuk wizualnych, dziennikarzy oraz tłumaczy. Stowarzyszenie prowadzi działalność wydawniczą, popularyzuje twórczość polskich pisarzy, publicystów i dziennikarzy mieszkających zagranicą, wspiera i promuje zrzeszonych w APAJTE polonijnych autorów. Na przestrzeni dziewiętnastoletniej działalności w pracach APAJTE uczestniczyło około 345 osób, rozszaniych po całym świecie. Prezesem Stowarzyszenia od maja 2011 r. jest Magdalena Bykowska.

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa

POMPES FUNEBRES POLONIA ASSISTANCE INTERNATIONALE
przewożenie ciała do Polski • pogrzeby na terenie całej Francji 24/24
Koszty trumny (lub urny) i transport do Polski od 2200 € TTC

Tel. 02 31 85 23 66 – mówimy po polsku
(tłumaczenie i załatwianie formalności w urzędach)

Tel. 02 31 78 25 93 – mówimy po francusku

Fax 02 31 34 98 93 | e-mail: josefa.bazincourt@gmx.fr

1200p58

• Dowóz
materiałów

TEL.
06 21 36 32 09

• Wywóz
GRUZU

snb@entreprisedemolition.fr

1178p63

Anonimowi Alkoholicy
niedziela, godz. 17:00

spotkania otwarte dla
wszystkich zainteresowanych

3 Rue Rampal
75019 Paris

Belleville

tel. kontaktowe:
0 625 973 095
0 618 916 541

1200p58

Grupy rodzinne Al-Anon
Nadzieja dla krewnych i przyjaciół alkoholików

AL-ANON – GRUPA „ŚWIATEŁKO”

jest wspólnotą kobiet i mężczyzn, na życie których wpływa picie
alkoholu **członka rodziny lub bliskiej osoby.**

Krewni oraz przyjaciele mogą wiele uczynić, aby pomóc zarówno sobie, jak i osobie mającej problem z alkoholem. Jeśli masz kochaną osobę, której picie powoduje poważne problemy, będziesz serdecznie witany na naszych spotkaniach. Nie mamy powiązań z żadnym wyznaniem wiary, nie mamy żadnych zobowiązań prawnych, składek ani wpisowego. Dziełimy się wzajemnie naszym doświadczeniem, siłą i nadzieją. Twój postęp może się dokonać według twójego własnego sposobu i tobie właściwego tempa. My tylko zachęcamy, abyś wziął udział w naszej wspólnej sprawie.

Spotkania odbywają się **W KAŻDY CZWARTEK** o godz. 20⁰⁰
w salce obok kościoła polskiego św. Genowefy 18 rue Claude Lorrain, 75016
Paris (M° Exelmans) **ANONIMOWOŚĆ JEST PODSTAWOWĄ ZASADĄ AL-ANON**

Luxsus - PRZEWOZ OSÓB I TOWARÓW DO POLSKI - OLSZYNA, WROCLAW,
KATOWICE, KRAKÓW, RZESZÓW. TEL.: 06 62 75 50 06;
01 42 38 63 20; (00 48 12) 284 12 50!

1189p53

Dr Danuta Baranowicz-Schouker
chirurgien-dentiste

33, rue Poissonnière - 75002 Paris, M° Bonne Nouvelle
tél. 01 42 33 60 31; 06 20 25 08 15
(mówimy po polsku)

1045

AL-ANON
ALATEEN

Grupy rodzinne Al-Anon
Nadzieja dla krewnych i przyjaciół alkoholików

Al-Anon jest wspólnotą kobiet i mężczyzn, na życie których wpływa picie alkoholu członka rodziny lub bliskiej osoby. Krewni oraz przyjaciele mogą wiele uczynić, aby pomóc zarówno sobie jak i osobie mającej problem z alkoholem. **Spotkania odbywają się w każdy wtorek o godzinie 20** (w salce obok kościoła polskiego NMP w Paryżu – metro: Concorde)

Grupa Alateen spotyka się w drugi i ostatni wtorek każdego miesiąca o **godz. 20**

Anonimowość jest podstawową zasadą Al-Anon. Czekamy na Ciebie!

Tel: 06 26 45 56 46

LE CINQUIÈME
CRAYON

Projektowanie graficzne
www.CinquiemeCrayon.eu

Zadbamy o profesjonalny wizerunek Twojej firmy!

Strony www, środki komunikacji, druk wielkoformatowy...

GŁOS
KATOLICKI

PRZYJACIELE

Mme Teodoro-Lefevre Janina -

70€

Dalsza część Listy Przyjaciół będzie się ukazywać w kolejnych numerach GK Cytelnikom, którzy wspierają Głos Katolicki „Prenumeratą Przyjaciół”, składamy serdeczne podziękowania. (Redakcja)

Specjalistyczny Gabinet Ortodontystyczny
DR AGNÈS PALUCHA

118, av. Jean-Jaurès - 75019 Paris, Métro: Ourcq/Laumière
tél. 01 83 96 03 00

1203p56

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

UWAGA! Drobne ogłoszenia w G.K.: 1 €/słowo; przy powtórzeniach – od trzeciego razu – 0,7 €/słowo; ogłoszenia ekspresowe – we Wkładce G.K.: 6 € („szukam pracy” – 4 €); przy powtórzeniach – 50% ceny; – „usługi” – do 10 słów: – 8 € (powtórzenia 5 €), do 20 słów – 12 € (powtórzenia 8 €). Ogłoszenia umieszczamy dodatkowo na stronie internetowej G.K. (www.glos-katolicki.eu) – dopłata wynosi -1 € na tydzień („usługi” – 2 €)! Reklamy (ceny w zależności od ilości powtórzeń i wielkości) – inf. i cennik w redakcji GK – 263 bis, rue Saint Honoré, 75001 Paris – II piętro: w godz. 9–12h30 i 15–18, od poniedziałku do piątku; tel. 01 55 35 32 28(31); 01 42 96 23 29; fax 01 55 35 32 29; e-mail: vkat@club-internet.fr

Bilety autokarowe i samolotowe

Janosik SINDBAD**PARYZ : 252, rue Rivoli - 2, rue Mondovi;
tel. 01 44 69 30 80, 01 40 20 00 80.****WYJAZDY DO POLSKI 7 razy w tygodniu, 2 razy dziennie:
14³⁰ - ekspres Południe Polski - Podkarpacie,
16⁰⁰ - reszta Polski; w sumie 120 miast.****Czynne 7 dni w tygodniu - przesyłki i paczki do Polski****POLSKI WARSZTAT SAMOCHODOWY NA PANTIN
naprawa samochodów osobowych i dostawczych****AJ Mécanique P.L**

Tel. 0680563685; 0967150583; e-mail: aj.mecanique@yahoo.pl

**WYWÓZ GRUZU. TRANSPORT. 120€ – 60€!
TEL. 06.20.03.34.85****Rozliczenia księgowe
07 60 74 90 98****TOWARZYSZENIE W URZĘDACH,
LEKCJE JĘZYKA FRANCUSKIEGO.
TEL. 06 12 79 44 37; agnieszkapl@hotmail.fr****Poradnia Psychologiczna
przy Parafii Polskiej w Paryżu XVI - 18, rue Claude Lorrain
przyjmuje - bezpłatnie - w niedziele o godz. 17⁰⁰.****TRANSPORT:
- wywóz gruzu, - dowóz materiałów, - przeprowadzki.
T. 06 98 58 86 36****TŁUMACZENIA – KONSULTACJE PRAWNE****S. Bocianowski - dr Prawa Międzynarodowego
SPECJALISTA PRAWA POLSKIEGO
Ekspert Sądowy – Tłumacz Przysięgły****105 bis, Bd de Grenelle, 75015 Paryż**

Tel/fax : 01 43 06 00 70, 06 17 98 60 20, e-mail: bocianowski@sfr.fr

Sprawy małżeńskie, administracyjne, emerytalne,
spadkowe, nieruchomości itp. w Polsce i we Francji.**GASTT****Hurtownia polskich artykułów
spożywczych na giełdzie
w Rungis koło Paryża oferuje:****Piwo:**

- butelkowe, puszkowe,
- wynajem barów i ogródków piwnych,
- sprzedaż piwa beczkowego,
- obsługa imprez.

Ponadto w ofercie:

- przetwory
  - owocowo-warzywne,
  - produkty garmazeryjne,
  - słodczyce,
  - wędliny,
  - mięso wołowe,
  - ryby wędzone,
  - ryby świeże,
  - twarogi i sery
- wiele innych artykułów.

**Gwarantujemy super ceny i dowóz towaru do klienta
Zapewniamy dostawy hurtowe na terenie całej Francji**e-mail: pgastronom@free.fr
tel. 06 23 00 48 39 | fax: 09 59 77 27 64
Entrepot: Zone Sogaris, Batiment M31, 94150 Rungis**BIURO TŁUMACZEŃ
W. A. KOCZOROWSKI**Tłumacz przysięgły przy Sądzie Apelacyjnym w Wersalu
90, rue Anatole France - 92290 Châtenay-Malabry
lub4, villa Juge - 75015 Paris (Me Dupleix)

tel. 01 46 60 45 51 lub 06 07 71 52 90; (e-mail: wakocz@aol.com).

Tłumaczenia urzędowe, redakcja podań i pism, formalności
prawno-administracyjne w urzędach, kancelariach notarialnych i sądach.**PSYCHOLOG-TERAPEUTA: TEL. 01 45 88 58 60****udziela pomocy w przypadku:**
problemów życiowych, depresji, ciężkich chorób, żałoby...
Poradnictwo legalne**Administracja biura, sekretariat francusko-polski:**
kosztorysy, faktury, kontakty telefoniczne, tłumaczenia.
Konsulting: identyfikacja potencjalnych partnerów
biznesowych, nawiązywanie nowych kontaktów.
Kontakt: 06 11 10 02 36**GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE****Tygodnik polski za granicą
(Hebdomadaire de l'emigration polonaise)**

N° 34 (2516): 13.10.2013

Commission paritaire N°: 0515 G. 86630;

ISSN: 1279-953X

Cena (Prix au n°): 1,55 €

Wydawca (Editeur): Polska Misja Katolicka we Francji (La Mission Catholique Polonaise en France) – tél. 01 55 35 32 32
Adres (Adresse): 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris. Tél.: 01 55 35 32 28; 01 55 35 32 31; fax 01 55 35 32 29.

E-mail: vkat@club-internet.fr, vkat@sfr.fr | www.glos-katolicki.eu

CCP 12 777 08 U Paris; CCP 19 180 05 U Paris.

Dyrektor Publikacji (Directeur de la Publication): Ks. inf. Stanisław Jeż – Recteur MCP.

Redaktor (Rédacteur): Paweł Osikowski; Zespół (Rédaction): ks. Tomasz Sokół.

Druk (Imprimerie): INDICA – 2, rue du 19 mars 1962 – 28630 Le Coudray; tel. 02 37 88 18 81.

Abonnement (Abonement): 1 rok (1 an) – 56,60 €, pół roku (6 mois): 30,30 €.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Numer złożony do druku (soumis à l'impression): 2.10.2013

Inf. o prenumeracie na str. 3

PONIEDZIAŁEK 14 PAŹDZIERNIKA

8⁰⁰ - Informacje 9²⁵ - Słowo Życia 9³⁰ - Octava dies 10⁰⁰ - Informacje 10¹⁵ - Rozmowy niedokończone 11²⁵ - Mocni w wierze 11⁵⁵ - Św. na każdy dzień 12⁰⁰ - Anioł Pański 12⁰⁵ - Informacje 12¹⁵ - By odnowić oblicze ziemi 13⁰⁵ - Koncert życzeń 14³⁰ - Rozmowy niedokończone 15⁴⁵ - Słowo Życia 16⁰⁰ - Informacje 16⁰⁵ - Kartka z kalendarza Powstania Warszaw. 16¹⁰ - Wspomnienia z Wilna 16³⁰ - Tydzień z Ziemi Świętej 16⁵⁰ - Reportaż(2) 17⁴⁵ - Informacje 18⁰⁰ - Spotkanie Rodziny Radia Maryja 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Polski pkt. widzenia 22⁰⁵ - Świat w obrazach

WTOREK 15 PAŹDZIERNIKA

8⁰⁰ - Informacje 8¹⁵ - Polski punkt widzenia 8⁴⁰ - Reportaż 9⁰⁵ - Słowo Życia 9⁴⁰ - Wspomnienia z Polski 10⁰⁰ - Informacje 10¹⁵ - Jak My to widzimy 11⁴⁵ - Święty na każdy dzień 12⁰⁰ - Anioł Pański 12⁰⁵ - Informacje 12³⁵ - Święty na każdy dzień 15⁰⁰ - Z wędką nad wodę 15⁴⁵ - Słowo Życia 16⁰⁰ - Informacje 16¹⁰ - Kalejdoskop młodych 16³⁰ - Aktualności WSKSiM 16⁴⁵ - Święty na każdy dzień 17⁰⁰ - Na zdrowie 17²⁵ - Święty na każdy dzień 17³⁰ - Reportaż 18⁰⁰ - Anioł Pański 18⁰⁵ - Informacje 18¹⁵ - Rozmowy niedokończone 19³⁰ - Dla dzieci 20⁰⁰ - Informacje 20²⁰ - Różaniec 20⁵⁵ - Słowo Życia 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Polski punkt widzenia 22⁰⁵ - Świat w obrazach 22¹⁰ - Kartka z Powstania Warszawskiego

ŚRODA 16 PAŹDZIERNIKA

8¹⁵ - Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ - Dla dzieci 8⁵⁵ - Słowo Życia 9⁰⁰ - Kalejdoskop młodych 9²⁰ - Aktualności WSKSiM

9³⁰ - Na zdrowie 9⁵⁰ - Słowo Życia 10⁰⁰ - Audiencja generalna 12⁰⁵ - Informacje 14²⁵ - Św. na każdy dzień 14³⁰ - Rozmowy niedokończone 15⁴⁵ - Słowo Życia 16⁰⁰ - Informacje 16⁰⁵ - Kartka z Powstania Warszaw. 16¹⁰ - Na zdrowie 17⁰⁰ - Po stronie prawdy 18⁰⁰ - Anioł Pański 18⁰⁵ - Informacje 18¹⁵ - Rozmowy niedokończone 19²⁵ - Św. na każdy dzień 19³⁰ - Dla dzieci 20⁰⁰ - Informacje 20²⁰ - Różaniec 20⁵⁵ - Słowo Życia 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Polski punkt widzenia 22⁰⁵ - Świat w obrazach 22¹⁰ - Kartka z Powstania Warszawskiego

CZWARTEK 17 PAŹDZIERNIKA

8⁰⁰ - Informacje 8¹⁵ - Polski punkt widzenia 8⁴⁰ - Dla dzieci 9⁰⁵ - Słowo Życia 9¹⁵ - Na zdrowie 10⁰⁰ - Informacje 10¹⁵ - Rozmowy niedokończone 12⁰⁰ - Anioł Pański 12⁰⁵ - Informacje 15⁴⁵ - Słowo Życia 16⁰⁰ - Informacje 16⁰⁵ - Kartka z kalendarza Powstania Warszaw. 16¹⁰ - Z wędką nad wodę 17³⁰ - Reportaż 18⁰⁰ - Anioł Pański 18⁰⁵ - Informacje 18¹⁵ - Rozmowy niedokończone 19³⁰ - Dla dzieci 20⁰⁰ - Informacje 20²⁰ - Modlitwa różańcowa 20⁵⁰ - Słowo Życia 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Polski punkt widzenia 22⁰⁵ - Świat w obrazach

PIĄTEK 18 PAŹDZIERNIKA

8⁰⁰ - Informacje 8¹⁵ - Polski punkt widzenia 8⁴⁰ - Dla dzieci 9⁰⁰ - Słowo Życia 10⁰⁰ - Informacje 10¹⁵ - Rozmowy niedokończone 11²⁵ - Wyptyń na głębię 12⁰⁰ - Anioł Pański 12⁰⁵ - Informacje 12⁵⁰ - Św. na każdy dzień 12⁵⁵ - Słowo Życia(2) 16⁰⁰ - Informacje 16⁰⁵ - Kartka z Powstania Warszaw. 16¹⁰ - Porady medyczne 17⁰⁰ - Jazda próbna 17³⁰ - Reportaż 18⁰⁰ - Anioł Pański 18⁰⁵ - Informacje 19⁰⁰ - W Namio-

cie Słowa 19³⁰ - Dla dzieci 20⁰⁰ - Informacje 20²⁰ - Różaniec 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Warto zauważyć 22²⁰ - Świat w obrazach

SOBOTA 19 PAŹDZIERNIKA

7³⁵ - Warto zauważyć 8²⁰ - Święty na każdy dzień 8²⁵ - Słowo Życia 8³⁰ - Porady medyczne 9⁰⁰ - Jazda próbna 11⁰⁰ - Kropelka radości 12⁰⁰ - W Namiocie Słowa 14⁵⁰ - 7 sakrament 15²⁰ - Święty na każdy dzień 15²⁵ - Słowo Życia 15³⁰ - Koncert życzeń 16⁰⁰ - Informacje 16¹⁰ - Muzyczne drogowskazy 17⁰⁰ - Sanktuarium Polskie 17²⁵ - Święty na każdy dzień 17³⁰ - Reportaż 18⁰⁰ - Anioł Pański 18⁰⁵ - Informacje 18¹⁵ - Rozmowy niedokończone 19³⁰ - Dla dzieci 20⁰⁰ - Informacje 20²⁰ - Różaniec 20⁵⁰ - Zaczepnij ze źródła 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Polski punkt widzenia 22⁰⁵ - Świat w obrazach 22¹⁰ - Kartka z Powstania Warszawskiego

NIEDZIELA 20 PAŹDZIERNIKA

8⁰⁰ - Spotkanie z Magdą Buczek 8³⁵ - Koncert życzeń 9⁰⁵ - Święty na każdy dzień 9¹⁵ - Przegląd Niedzieli 9²⁰ - Zaczepnij ze źródła 9³⁰ - Msza Święta 10³⁰ - 7 sakrament 11³⁰ - Dla dzieci 11⁵⁵ - Święty na każdy dzień 12⁰⁰ - Anioł Pański 12²⁰ - Wieś to też Polska 13³⁰ - By odnowić oblicze ziemi 15⁵⁰ - Święty na każdy dzień 15⁵⁵ - Słowo Życia 16⁰⁰ - Informacje 16¹⁰ - Koncert życzeń 17³⁰ - Reportaż 18⁰⁰ - Anioł Pański 18⁰⁵ - Informacje 18¹⁵ - Rozmowy niedokończone 19³⁰ - Dla dzieci 20⁰⁰ - Informacje 20²⁰ - Modlitwa różańcowa 20⁵⁰ - Słowo Życia 21⁰⁰ - Apel Jasnogórski 21²⁰ - Informacje 21⁴⁰ - Octava Dies 22¹⁰ - Kartka z kalendarza Powstania Warszaw. 22¹⁵ - Jak my to widzimy. □

TV Trwam: ul. Św. Józefa 23/35; 87-100 Toruń

Ogłoszenie**Studium Filozoficzno-Etyczno-Społeczne ogłasza zapisy na nowy rok akademicki 2013/2014:****Na następujące kierunki:**

- Studium Filozoficzne
- Studium Retoryki
- Studium Architektury Ogrodów Wnętrz i Florystyki

• Studium Rachunkowości Przedsiębiorstw
Informacje i zapisy: Sekretariat Studium; 263, bis rue Saint Honore; 75001 Paryż Metro Concorde lub Madeleine.
Tel: 01 42 60 66 58.

Godziny pracy sekretariatu: wtorki i czwartki od 9⁰⁰-13⁰⁰ i od 16⁰⁰-19⁰⁰.

Zaproszenie na Dzień Skupienia

Ks. Dyrektor Ryszard Kaczor oraz Zarząd Związku Bractw Różańcowych we Francji serdecznie zaprasza ją na uroczysty „Dzień Skupienia” który odbędzie się we wtorek 15 października w Mericourt (Pas de Calais).

Zapisy prosimy kierować do Prezesek poszczególnych Kół Różańcowych oraz do Prezeski Związku pani Marie-Thérèse Woźniak - tel. 03.21.77.57.17 i sekretarki Związku pani Stanisławy Napora numer telefonu - tel. 03.21.76.79.50

Porządek dnia:

- Msza św. o godz. 10³⁰, - przerwa obiadowa (cena obiadu 18 €),
 - Nabożeństwo Różańcowe o godz. 15⁰⁰. □

Sekretarka Związku Stanisława Napora

UBEZPIECZENIA PO POLSKU

Grażyna Lubicz Fernandes

SwissLife

tel. 01 39 64 38 36; 06 73 47 94 20 • fax: 01 34 17 43 51 e-mail: grazyna.fernandes.ag@swisslife.fr

BP 27 - 14, Résidence du Lac – 95880 Enghien Les Bains (północne przedmieście Paryża).

KOMPLETNA OBSŁUGA KLIENTA PO POLSKU

Numer pośrednika ubezpieczeń: 07 007 704, w rejestrze ORIAS – www.orias.fr; Instancja kontroli ACP

TVP
POLONIA

PROGRAM TV

14 – 20 października 2013

PONIEDZIAŁEK 14 PAŹDZIERNIKA

7⁰⁵ Las bliżej nas – magazyn 7²⁵ Janka – serial 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 10³⁰ Polonia w Komie 10⁴⁵ Tygodnik.pl 11⁴⁰ Galeria – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Ranczo – serial 13⁴⁵ Made in Poland – teleturniej 14²⁰ Kulturalni PL – magazyn 15²⁰ Naszaarmia.pl 15⁵⁰ Złotopolscy – telenowela 16²⁰ Glob – magazyn Nowości Naukowych 16⁵⁵ Galeria – serial 17²⁰ Łamigłówa 17²² Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ Gala Nagród TOTUS 2013 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Cafe Historia 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁵⁰ Wiedźmin – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Polonia 24 22⁴⁵ Tygodnik Gospodarczy 23²⁰ Tomasz Lis na żywo 0²⁰ Naszaarmia.pl 0⁴⁵ Galeria – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Janka – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

WTOREK 15 PAŹDZIERNIKA

7²⁵ Klementynka i Klemens(2) – serial 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 10³⁵ Cafe Historia 10⁵⁰ Polonia w Komie 11⁰⁰ Polonia 24 11⁴⁰ Galeria – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Czas honoru – serial 13⁵⁰ Dzika Polska – serial 14²⁰ Nad Niemnem – magazyn Polaków na Białorusi 14⁴⁵ Tomasz Lis na żywo 15⁵⁰ Złotopolscy – telenowela 16²⁵ Tygodnik Gospodarczy 16⁵⁵ Galeria – serial 17²⁰ Łamigłówa 17²² Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Makłowicz w podróży – magazyn 18³⁰ Szlakiem gwiazd – reportaż 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Nad Niemnem – magazyn Polaków na Białorusi 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20⁴⁰ Pogoda 20⁵⁰ Ojciec Mateusz – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Polonia 24 22⁴⁵ Widowisko 23²⁵ Hala odlotów 0¹⁰ Makłowicz w podróży – magazyn 0⁴⁵ Galeria – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Klementynka i Klemens(2) – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 16 PAŹDZIERNIKA

6⁴⁵ Piękniejsza Polska – dokument 7⁰⁵ Ex libris 7²⁵ Podróż za jeden uśmiech – serial 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 10³⁰ Flesz historii – reportaż 10⁴⁵ Polonia w Komie 11⁰⁰ Polonia 24 11⁴⁰ Galeria – serial 12⁰⁵ Barwy szczę-

ścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Wiedźmin – serial 13⁵⁰ Koncert papieski 14⁵⁵ Dwie drogi – film 15³⁰ Jan Paweł II nigdy nie zapomnę 15⁵⁰ Złotopolscy – telenowela 16¹⁵ Kocham Kino – magazyn 16⁵⁵ Galeria – serial 17²⁰ Łamigłówa 17²² Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ Kardynał Wojtyła Papieżem – dokument 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Wilnoteka – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁵⁰ Siła wyższa – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Polonia 24 22⁴⁵ Kabaretowy Klub Dwójki 23⁴⁰ Tajemnice Jasnej Góry – dokument 0¹⁵ Made in Poland – teleturniej 0⁴⁵ Galeria – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Podróż za jeden uśmiech – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 17 PAŹDZIERNIKA

6⁵⁵ Glob – magazyn Nowości Naukowych 7²⁵ Słoneczna włócznia – serial 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 10²⁵ Polska i świat z historią w tle – reportaż 10⁴⁵ Polonia w Komie 11⁰⁰ Polonia 24 11⁴⁰ Galeria – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ M jak miłość – serial 13⁴⁵ Kabaretowy Klub Dwójki 14⁴⁵ Tajemnice Jasnej Góry – dokument 15¹⁵ Załoga Eko – magazyn 15⁴⁵ Złotopolscy – telenowela 16¹⁰ Kultura Głupcze – magazyn 16⁵⁵ Galeria – serial 17²⁰ Łamigłówa 17²² Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Co nam w duszy gra 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Informacje kulturalne 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20⁴⁰ Pogoda 20⁵⁰ Komisarz Alex – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Polonia 24 22⁴⁵ Zaginiona – serial 23⁴⁰ Kardynał Wojtyła Papieżem – dokument 0⁴⁵ Galeria – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Słoneczna włócznia – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 18 PAŹDZIERNIKA

7⁰⁰ Program ekumeniczny 7³⁰ Serial animowany 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 10³⁰ Wilnoteka – magazyn 10⁵⁰ Polonia w Komie 11⁰⁰ Polonia 24 11⁴⁰ Galeria – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ M jak miłość – serial 13⁵⁰ Komisarz Alex – serial 14³⁵ Felieton 14⁵⁰ Mój pierwszy dzień – dokument 15²⁵ Złotopolscy – telenowela 16⁰⁰ Hala odlotów 16⁵⁵

Galeria – serial 17²⁰ Łamigłówa 17²² Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ To był rock! – Perfect 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Ex libris 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20⁴⁰ Pogoda 20⁵⁰ Na dobre i na złe – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Polonia 24 22⁴⁵ Mistrz – dramat 0⁴⁵ Galeria – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Serial animowany 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 19 PAŹDZIERNIKA

6⁴⁰ Złotopolscy(5) – telenowela 9⁰⁰ Polonia 24 9⁴⁰ Szatan z siódmej klasy – serial 10⁴⁵ Załoga Eko – magazyn 11¹⁵ Chtopi – serial 12¹⁰ Łamigłówa 12²⁰ Pamiętaj o mnie 12⁴⁰ Ojciec Mateusz – serial 13³⁰ Makłowicz w podróży – magazyn 14⁰⁰ Na dobre i na złe – serial 15⁰⁰ Dokument 16⁰⁰ Kulturalni PL 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17²⁵ Łamigłówa 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Pejzaż bez Ciebie 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁰ Pogoda 20⁴⁵ Czas honoru – serial 21³⁵ Pamiętaj o mnie 22⁰⁰ Polacy tu i tam 22⁴⁰ Sauna – film 0¹⁵ Słownik polsko@polski 0⁴⁵ Łamigłówa 0⁵⁰ M jak miłość – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 20 PAŹDZIERNIKA

6⁰⁰ Galeria(5) – serial 8²⁰ Polacy tu i tam – magazyn 8⁵⁵ Kaktus i Maty – serial 9⁰⁰ Łamigłówa 9⁰⁵ Magiczne drzewo – serial 9⁴⁰ Ziarno 10¹⁰ Czterdziestolatek dwadzieścia lat później – serial 11¹⁵ Pamiętaj o mnie 11³⁰ Szlakiem gwiazd – reportaż 11⁵⁰ Między ziemią a niebem 12⁰⁰ Anioł Pański 12¹⁰ Między ziemią a niebem 12⁴⁵ Pod Tatrami – reportaż 13⁰⁰ Msza św. – kościół Świętych Polskich Braci Męczenn. Bydgoszcz 14²⁰ Program rozrywkowy 15²⁰ Okrasa łamie przepisy 15⁵⁰ Alchemia zdrowia i urody – magazyn 16⁰⁵ Skarby prowincji – reportaż 16²⁵ Dzika Polska – serial 16⁵⁵ Made in Poland – teleturniej 17²⁵ Łamigłówa 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ M jak miłość – serial 18⁵⁰ 33 Przegląd Piosenki Aktorskiej 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁰ Pogoda 20⁴⁵ Ranczo – serial 21⁴⁰ Pamiętaj o mnie 22⁰⁰ Tygodnik.pl 23⁰⁰ Czterdziestolatek dwadzieścia lat później – serial 0¹⁰ Dzika Polska – serial 0⁴⁵ Łamigłówa 0⁵⁰ M jak miłość – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości. □

Pielgrzymka na Górę św. Otylii

(str.18)

Mont Sainte Odile (fot. L. Dolata)

& Associés
assurances

Specjalista od
ubezpieczeń
dziesięcioletnich
dla polskich
firm budowlanych.

Jesteś polską firmą
bez zarejestrowanego
zakładu we Francji?

Pracujesz na budowach we Francji?

GT ASSURANCES oferuje
proste rozwiązanie na obowiązkowe
ubezpieczenie decennale
i odpowiedzialność cywilną.

ATTESTATION DECENNALE

Wycena gratis – 01 39 53 04 63 ou agence.tilly@axa.fr

